

Projekt

z dnia 22 września 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA
RADY GMINY ŁĘKA OPATOWSKA
w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Łęka Opatowska
na lata 2023-2026”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840) po uzyskaniu opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łęka Opatowska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY ŁĘKA OPATOWSKA
NA LATA 2023-2026**



**ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY
NR.....
RADY GMINY ŁĘKA OPATOWSKA
Z DNIA**

Spis treści:

1. Wstęp	5
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	6
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	6
3.1. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	7
3.2. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	14
3.3. Ustawa – prawo budowlane	14
3.4. Ustawa o ochronie przyrody	16
3.5. Ustawa o gospodarce nieruchomościami	16
3.6. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych	17
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	17
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	17
4.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022	17
4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa	18
4.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	18
4.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+	19
4.2.3. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024	26
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	27
5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami opracowanymi na poziomie gminy	27

5.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	27
5.1.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	31
5.1.3. Uwarunkowania ochrony przyrody i równowagi ekologicznej	37
5.1.4. Gminny program ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	39
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy	39
5.2.1. Zarys historii obszaru gminy	39
5.2.2. Krajobraz kulturowy	41
5.2.3. Zabytki nieruchome	41
5.2.4. Zabytki ruchome	43
5.2.5. Zabytki archeologiczne	44
5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych	47
5.2.7. Dziedzictwo niematerialne	47
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	48
5.3.1. Rejestr zabytków	48
5.3.2. Pomniki historii	48
5.3.3. Parki kulturowe	49
5.4. Gminna ewidencja zabytków nieruchomych	49
5.5. Zabytki rejestrowe stanowiące własność gminy	55
6. Ocena stanu zachowania zabytków. Analiza szans i zagrożeń	56
7. Założenia programowe	58
7.1. Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami	58

7.2. Kierunki działań i zadania gminnego programu opieki nad zabytkami	58
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami	61
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami	62
10. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania programu opieki nad zabytkami	63

1. Wstęp

Gmina Łęka Opatowska zlokalizowana jest południowym skraju Wielkopolski granicząc od wschodu z województwem łódzkim a od południa z województwem opolskim i wraz z sześcioma pozostałymi gminami współtworzy powiat kępiński. W obecnym kształcie gmina Łęka Opatowska powstała w 1954 r., wcześniej funkcjonowała jako gmina Opatów, jest to typowa gmina wiejska o powierzchni 77,54 km² z przewagą użytków rolnych stanowiących około 70% powierzchni gminy. Użytki leśne i zadrzewione stanowią 25% powierzchni gminy i skoncentrowane są w dwóch obszarach gminy, w jej północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części. Przez środek gminy na osi północny zachód – południowy wschód przebiega linia kolejowa z Kluczborka do Poznania oraz droga krajowa nr 11 ze Śląska na Pomorze Zachodnie. Gminę Łęka Opatowska zamieszkuje około 5 tys. osób, największe miejscowości gminy to Opatów, Łęka Opatowska oraz Siemianice, pozostałe wsie zlokalizowane są w centralnej części gminy na osi północ-południe, część wschodnia stanowiąca dolinę rzeki Prosny wyznaczającej granicę gminy zajmują głównie obszary lasów oraz pól uprawnych. Pod względem geograficznym obszar gminy Łęka Opatowska położony jest w obrębie Niziny Południowowielkopolskiej na Wysoczyźnie Wieruszowskiej, cechą geomorfologiczną regionu jest występowanie tzw. kęp wysoczyznowych m.in. Opatowska i Siemianicka poprzecinanych obniżeniami wzdłuż rzek i cieków wodnych. Przez teren gminy przepływa trzy rzeki stanowiące zachodnie dopływy Prosny, są to w centralnej części Pomianka oraz w niewielkich fragmentach na północy Niesiob i na południu Pratwa.

Gmina posiada liczne walory turystyczno-rekreacyjne, uchodzi za obszar czysty ekologicznie ze znaczną ilością lasów i rezerwatów, z wieloma gospodarstwami agroturystycznymi oraz kilkoma ośrodkami tworzącymi bazę turystyczno-noclegową. W połączeniu z obiektami zabytkowymi gmina Łęka Opatowska jest miejscem o dużym potencjale dziedzictwa naturalnego i kulturalnego.

Ze względu na przyszły rozwój gminy Łęka Opatowska polegający na wprowadzaniu nowych inwestycji i stosowaniu innowacyjnych technologii mających na celu poprawę warunków życia lokalnej społeczności mieszkańcy a w szczególności władze gminy powinny wykazać się zrozumieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Poza modernizacją terenu gminy i podniesieniem poziomu życia jej mieszkańców należy w równym stopniu zapewnić niematerialne potrzeby lokalnej społeczności związane przede wszystkim z zachowaniem i poprawą stanu zachowania środowiska naturalnego oraz rozwojem szeroko rozumianej sfery kultury. Z całą pewnością taką do wyżej wymienionych dziedzin kultury i otaczającego środowiska należy ochrona materialnych dóbr kultury zlokalizowanych na terenie gminy reprezentujących tzw. dziedzictwo kulturowe, czyli zespół elementów tworzących historyczne środowisko dla współczesnych mieszkańców żyjących na danym terenie. Zabytki stanowią między innymi o charakterze lokalnej tożsamości tzw. „małej ojczyzny” i jej mieszkańców mających moralny obowiązek przekazania ich w jak najlepszym stanie następnym pokoleniom, które będą mogły w równym stopniu doświadczyć utrwalaonych w nich wartości kulturowych.

Opracowanie programu opieki nad zabytkami stanowi zadanie własne gminy Łęka Opatowska i w swoim zamierzeniu ma stanowić dokument potrzebny gminie, by jej postępujący rozwój nie doprowadził do uszczerbku w obrębie zachowanego dziedzictwa kultury materialnej, gdyż niejednokrotnie działania inwestycyjne mogą doprowadzić do nieodwracalnych przemian mających negatywny wpływ na dziedzictwo kulturowe. Przyjęcie wyżej wymienionej perspektywy świadczącej o zrozumieniu zasad zrównoważonego rozwoju przyczyni się do właściwego zarządzania historycznie ukształtowanym ładem przestrzenny wraz z dostosowaniem do niego planowanych inicjatyw inwestycyjnych.

Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026 ma w zamierzeniu stać się dokumentem pozwalającym przeanalizować istniejące na terenie gminy wartości kultury materialnej i przyczynić się do realizacji wyżej wymienionych założeń.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Bezpośrednią podstawę prawną dla opracowania „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” stanowi art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.), według którego:

1. wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami;
2. gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
3. gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;
4. z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy;

Dodatkową przesłankę prawną dla stworzenia niniejszego dokumentu stanowi także ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.), która w art. 7 ust. 1 pkt 9 wskazuje, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m. in. kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w Polsce

W obowiązującym w Polsce systemie prawnym ochrona zabytków i całości dziedzictwa kulturowego została zagwarantowana w najważniejszym akcie prawnym jaki stanowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Z treści art. 5 i 6 wynika, iż konstytucyjnym obowiązkiem państwa i każdego obywatela jest stanie na straży m.in. szeroko rozumianego dziedzictwa narodowego, które w dużym stopniu tworzą zabytki. Ponadto zabytki jako obiekty silnie nacechowane kulturowo wartościami materialnymi jak i niematerialnymi,

stanowią dobro wspólne wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z zapisem umieszczonym w art. 82 Ustawy Zasadniczej dbałość i troska o dobro wspólne jest obowiązkiem każdego obywatela Państwa Polskiego.

Opisane powyżej uwarunkowania prawne wynikające z zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowią, że między innymi sprawowanie ochrony i opieki nad zabytkami jest ważną dziedziną, w której realizuje się polityka kulturalna państwa. Zabytki będące materialnym dziedzictwem kulturowym stanowią także dobro kultury w sensie niematerialnym upamiętniającym istotne dla tożsamości kulturowej wydarzenia z historii, postaci historyczne, idee wyrażające się m.in. ewoluujących stylach historycznych tworzących historię szeroko rozumianej sztuki i kultury.

Najistotniejsze uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zawarte są w następujących obowiązujących ustawach:

- w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.: Dz.U. z 2022 r. poz. 840);
- w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.: Dz.U. z 2022 r. poz. 503 ze zm.);
- w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.);
- w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.);
- w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j.: Dz.U. z 2022 r. poz. 916 ze zm.);
- w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.);
- w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j.: Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.);
- w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j.: Dz.U. z 2022 r. poz. 1327 ze zm.).

Ochrona zabytków przechowywanych w muzeach, w bibliotekach i w archiwach została ustalona w następujących aktach prawnych:

- w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j.: Dz.U. z 2022 r. poz. 385 ze zm.);
- w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j.: Dz.U. z 2019 r. poz. 1497 ze zm.);
- w ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j.: Dz.U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.).

3.1. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Art. 3 pkt 1, 2 i 3

Zabytkiem nieruchomym lub ruchomym jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące

świadeł minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Art. 3 pkt 4

Zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem

Art. 3 pkt 14

Krajobraz kulturowy zdefiniowany został jako postrzegana przez ludzi przestrzeń zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka.

Art. 3 pkt 12

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny zdefiniowany został jako przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Art. 3 pkt 13

Historyczny zespół budowlany zdefiniowany został jako powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi

Art. 3 pkt 15

Otoczenie [zabytku] zdefiniowane zostało jako teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 3 pkt 6

Prace konserwatorskie zdefiniowane zostały jako działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań.

Art. 3 pkt 7

Prace restauratorskie zdefiniowane zostały jako działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań.

Art. 3 pkt 8

Roboty budowlane zdefiniowane zostały jako budowa, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku.

Art. 3 pkt 9

Badania konserwatorskie zdefiniowane zostały jako działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich.

Art. 3 pkt 10

Badania architektoniczne zdefiniowane zostały jako działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń.

Art. 3 pkt 11

Badania archeologiczne zdefiniowane zostały jako działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Art. 4

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury

Art. 7

Formami ochrony zabytków są:

- **wpis do rejestru zabytków**

rejestr dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków [art. 8]; do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku [art. 9]; do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywieżenia zabytku za granicę [art. 10]

- **wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa**

Listę Skarbów Dziedzictwa prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego, zaliczany do jednej z kategorii, o których mowa w art. 64 ust. 1, na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela zabytku ruchomego [art. 14a]

- **uznanie za pomnik historii**

zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego [art. 15]

- **utworzenie parku kulturowego**

- w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej,
- uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1,
- wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy,
- w celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem,

- park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być urządzony,
- dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego **[art. 16]**

Na terenie ustanowionego przez radę gminy parku kulturowego mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej,
 - zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych,
 - umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1,
 - składowania lub magazynowania odpadów **[art. 17]**
- **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację w zakresie lotniska użytku publicznego.**

Art. 18

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W strategiach, analizach planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków

- zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu
- ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniając opiekę nad zabytkami

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków
- parków kulturowych.

Art. 19

W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:

- ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Art. 21

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22 pkt 4

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Art. 22 pkt 5

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Art. 81

W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Art. 82

Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru jest zadaniem z zakresu administracji publicznej.

W celu zapewnienia realizacji postanowień określonych w ust. 1 organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

Art. 89

Organami ochrony zabytków są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków

- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków

3.2. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Art. 1 ust. 2 pkt 4

W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się zwłaszcza wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Art. 53 ust. 4 pkt 2

Decyzje w sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o w sprawach ustalenia warunków zabudowy wydaje się po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków - w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych formami ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 840) oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

3.3. Ustawa – prawo budowlane

Art. 5 ust. 1 pkt 7

Obiekt budowlany wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając m.in. ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Art. 29 ust. 2 pkt 1 i 6

Pozwolenia na budowę nie wymaga wykonywanie robót budowlanych polegających m.in. na remoncie istniejących obiektów budowlanych i urządzeń budowlanych, z wyjątkiem obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz instalowaniu tablic i urządzeń reklamowych, z wyjątkiem usytuowanych na obiektach wpisanych do rejestru zabytków w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Art. 30 ust 7 pkt 2

Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, o której mowa w ust. 5, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszać ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować m.in. pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków.

Art. 31 ust. 1 pkt 1 i 2

Pozwolenia nie wymaga rozbiórka m.in. budynków i budowli – niewpisanych do rejestru zabytków oraz nieobjętych ochroną konserwatorską – o wysokości poniżej 8 m, jeżeli ich odległość od granicy działki jest nie mniejsza niż połowa wysokości oraz obiektów i urządzeń

budowlanych, na budowę których nie jest wymagane pozwolenie na budowę, jeżeli nie podlegają ochronie jako zabytki.

Art. 39

Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, o których mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

Art. 67

Jeżeli nieużytkowany lub niewykończony obiekt budowlany nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, właściwy organ wydaje decyzję nakazującą właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę tego obiektu i uporządkowanie terenu oraz określającą terminy przystąpienia do tych robót i ich zakończenia.

Przepisu tego nie stosuje się do obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków.

W stosunku do obiektów budowlanych niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzję, o której mowa powyżej, właściwy organ wydaje po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w terminie 30 dni. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się za uzgodnienie.

Art. 71 ust. 5 pkt 3 lit. b

Właściwy organ wnosi sprzeciw, jeżeli zamierzona zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części może spowodować niedopuszczalne pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków.

3.4. Ustawa o ochronie przyrody

Art. 83a ust. 1

Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, a w przypadku gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków – wojewódzki konserwator zabytków.

3.5. Ustawa o gospodarce nieruchomościami

Art. 13 ust. 4

Sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 13 ust. 5

Sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 29 ust 2

Jeżeli przedmiotem umowy o oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste jest nieruchomość wpisana do rejestru zabytków, przy określaniu sposobu korzystania z tej nieruchomości można nałożyć, w razie potrzeby, na nabywcę obowiązek odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w umowie.

Art. 45 ust. 2a

W przypadku nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, w decyzji o ustanowieniu trwałego zarządu można nałożyć, w miarę potrzeby, na jednostkę organizacyjną obowiązek odbudowy lub remontu położonych na tej nieruchomości zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w decyzji.

Art. 96 ust 1 i 1a

Podziału nieruchomości dokonuje się na podstawie decyzji wójta, burmistrza albo prezydenta miasta zatwierdzającej podział.

W odniesieniu do nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków decyzję, o której mowa powyżej wydaje się po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podział tej nieruchomości.

Art. 109 ust. 1 pkt 4

Gminie przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego takiej nieruchomości.

3.6. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych

Art. 7 ust. 1 pkt 6

Zwalnia się od podatku od nieruchomości grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

4.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami stanowi podstawowy instrument planowania w dziedzinie ochrony zabytków w skali państwa i wyznacza politykę poszczególnych rządów w tej dziedzinie. Zgodnie z art. 84 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami inicjuje i opracowuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków. Celem krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest stworzenie warunków niezbędnych do realizacji zadań ochronnych wynikających z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Aktualnie obowiązującym tego typu dokumentem jest „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” zatwierdzony Uchwałą Nr 82/2019 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. w sprawie „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, ogłoszoną w „Monitorze Polskim” z 11 września 2019 r. (MP z 2019 r., poz. 808)

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami stanowi dokument o znacznym stopniu ogólności, który przede wszystkim skoncentrowany jest na sposobie centralnego zarządzania materialnym dziedzictwem kulturowym, jako główny dokument strategiczny określający cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

Podmiotem wiodącym odpowiedzialnym za jego realizację ze strony władz centralnych jest Narodowy Instytut Dziedzictwa, a także wojewódzcy konserwatorzy zabytków, dyrektorzy urzędów morskich, Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku oraz inne podmioty – w zależności od potrzeb. Realizację Programu koordynuje oraz sprawuje nad nią nadzór minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przez powołanego przez siebie Koordynatora Programu.

„Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” nie zawiera żadnych konkretnych zapisów odnoszących się do obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy Łęka Opatowska.

W punktu widzenia relacji „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” z „Gminnym programem opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” najistotniejsza jest poruszana w ww. dokumencie kwesta realizacji celu szczegółowego 1.: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w kierunku działania 1.1.: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym. Wśród czterech zadań służących realizacji ww. kierunku krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wskazuje na:

- szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnościami (zadanie 1.1.1.)
- budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym (zadanie 1.1.2.)
- merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach (zadanie 1.1.3.)
- konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrożenie programu opieki nad zabytkami (zadanie 1.1.4.)

Z uwagi na szczególną rolę jednostek samorządu terytorialnego przy realizacji nałożonych na gminy zadań - obejmujących np. ewidencjonowanie zasobu zabytkowego, zachowanie krajobrazu kulturowego, jak i odpowiednie gospodarowanie otoczeniem zabytków w procesie planowania przestrzennego szczególnie – niezwykle ważne znaczenie ma wsparcie merytoryczne przy zarządzaniu dziedzictwem kulturowym poszczególnych gmin realizowane przez organy ochrony zabytków oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Wsparcie organów Państwa przy ochronie zabytków ma przyczynić się do zwiększenia efektywności wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego zadań i odbywać ma się m.in. poprzez prowadzenie ogólnodostępnego portalu informacyjnego o dziedzictwie kulturowym, organizowanie bezpośrednich szkoleń i warsztatów dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego, a także poprzez wsparcie merytoryczne w formie wydawanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa opracowań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie samorządów lokalnych.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami opracowanymi na poziomie województwa

4.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje sejmiki województw do uchwalenia strategii rozwoju województw. Określać ma ona uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województw.

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego i przyjętym

Uchwałą nr XVI/287/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 6 lutego 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r. poz. 1330)

Ustalenia zawarte w przedmiotowym opracowaniu stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, który ma istotne znaczenie dla dalszego opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie województwa. Ta zależność wpływa na znaczny stopień ogólności, jaki cechuje strategię rozwoju, w tym także w zakresie problematyki związanej z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.

W „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030” określono cztery generalne cele strategiczne:

- wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców
- rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu
- rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski
- wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

W treści dokumentu kwestie dotyczące obszaru kultury, w tym dziedzictwa kulturowego potraktowane zostały dość marginalnie i zawarte zostały w ramach celu strategicznego 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu i celu operacyjnego 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.

Wśród zaproponowanych pakietów działań umieszczony został program zatytułowany „Dziedzictwo kulturowe Wielkopolski” sprowadzający się do podkreślania bogactwa dziedzictwa kulturowego, które odgrywa dużą wartość dla zachowania tradycji i tożsamości kulturowej mieszkańców, odbudowy i utrzymania materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu. W celu zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze, wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa niezbędne jest wsparcie inwestycji także w tym obszarze kultury.

Wśród identyfikowanych w tym zakresie potrzeb „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030” wymienia m.in.: rozwój i promocję produktów turystyki kulturowej w Wielkopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego. Celem projektu jest zachowanie, ochrona, promowanie i dalszy rozwój znaczącego potencjału turystyki kulturowej Wielkopolski, opartej głównie na szczególnej roli regionu w historii Polski, w tym szlaków turystyki kulturowej, zwłaszcza Szlaku Piastowskiego ze względu na jego rangę i znaczenie historyczne.

4.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska+” został uchwalony Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 15 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r. poz. 4021).

Dokument ma bardzo istotne znaczenie dla obszaru Wielkopolski, gdyż kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej należy do jednego z głównych zadań realizowanych

przez samorząd województwa wielkopolskiego, a plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju regionu. Określa on zarówno politykę przestrzenną, a także docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną w obrębie Wielkopolski oraz wskazuje działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego w strukturze całego planowania zajmuje pośredni poziom pomiędzy koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju a studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Wspólnie ze strategią rozwoju województwa wielkopolskiego dokument ten współtworzy integralny element systemu planowania rozwoju regionu, pełniąc rolę koordynacyjną wobec podejmowanych na jego terenie przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla regionu. Ponadto plan zagospodarowania przestrzennego województwa wskazuje najistotniejsze uwarunkowania w kontekście zagospodarowania przestrzennego Wielkopolski, jak również określa model rozwoju przestrzennego, wpływając tym samym na politykę przestrzenną i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w województwie.

Spośród zakresu rzeczowego plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa, a także rekomendacje oraz wnioski zawarte w audycie krajobrazowym. Natomiast w odniesieniu do polityki przestrzennej uwzględniającej ogólne zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jednym z elementów, które dokument ten określa jest m.in. system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Jedną z zasad realizacji planu na poziomie regionalnym jest jego spójność z poszczególnymi strategiami, opracowanymi na szczeblu krajowym i regionalnym programami rozwoju, a także z wszelkimi zamierzeniami inwestycyjnymi podmiotów publicznych – w perspektywie średnio i długookresowej – w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego

Wspomniana realizacja polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym prowadzona będzie poprzez działania samorządu województwa polegające w szczególności na m.in. wdrożeniu zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.

Zasadę realizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego na poziomie lokalnym stanowi konieczność zachowania zgodności dokumentów planistycznych poziomu lokalnego z opracowaniami wyższego szczebla realizowana poprzez obowiązek sukcesywnego dostosowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska+”. Jednocześnie ze względu na skalę opracowania dokumentu informacje przedstawione na planszach tematycznych planu nie stanowią ustaleń wiążących w zakresie szczegółowej lokalizacji poszczególnych działań w przestrzeni. Planowana realizacja konkretnych inwestycji wymagać będzie doprecyzowania na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w dalszej konsekwencji w szczegółowych zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gmin. Umieszczenie w przestrzeni znaczących dla regionu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym określonych

w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego mają charakter orientacyjny, wskazany poprzez określenie punktów, które inwestycje mają połączyć, przy czym możliwe jest realizowanie innych inwestycji celu publicznego nieuwzględnionych w dokumencie przy zachowaniu działań eliminujących, ograniczających lub kompensujących ewentualne negatywne oddziaływania i skutki planowanych przedsięwzięć oraz łagodzących kolizje z docelowymi funkcjami terenów.

W odniesieniu do zachowanego na terenie Wielkopolski dziedzictwa kulturowego, przy szczególnym uwzględnieniu materialnych jego elementów powszechnie określanych jako zabytki w treści rozdziału I planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego stanowiącej syntezę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa opisane zostały uwarunkowania wewnętrzne, wśród których wskazane zostało właśnie dziedzictwo kulturowe (punkt 3.3).

Na blisko ośmiu stronach ww. punktu poświęconego dziedzictwu kulturowemu Wielkopolski scharakteryzowana została pokrótce duża różnorodność dziedzictwa kulturowego wynikająca przede wszystkim z dziejami Wielkopolski w okresie od początków osadnictwa do końca XX wieku i widoczna m.in. w krajobrazie kulturowym, urbanistyce, i architekturze poszczególnych obszarów regionu.

Wysoka wartość kulturowa obiektów zabytkowych na terenie województwa wielkopolskiego scharakteryzowana została poprzez wymienienie najważniejszych zabytków w obrębie Wielkopolski wpisanych na Listę Dziedzictwa Europejskiego (Wzgórze Lecha w Gnieźnie) oraz uznanych za Pomniki Historii (11 obiektów), a także wskazano istotne w skali kraju elementy dziedzictwa kulturowego – istotnego w skali kraju – związanego z kształtowaniem się państwa polskiego zlokalizowane na trasie Szlaku Piastowskiego.

W dalszej części pokrótce zanalizowane zostało bogactwo obszarów i obiektów zabytkowych poprzez wskazanie liczby zabytków wpisanych do rejestru, wśród których na szczególne wyróżnienie zasługują układy urbanistyczne, obiekty sakralne, cmentarze różnych wyznań, obiekty architektury rezydencjonalnej, zabytki techniki, obiekty architektury obronnej oraz licznie występujące zabytki ruchome. Osobno opisane zostało dziedzictwo archeologiczne, które bardzo licznie występuje na terenie Wielkopolski, a także wymieniono charakterystyczne dla regionu obszary o wyjątkowych walorach kulturowych oraz wysokich wartościach przyrodniczych (parki kulturowe i krajobrazowe), obszary o wysokich wartościach przyrodniczych i wyróżniających się walorach kulturowych i obszary o wysokich wartościach kulturowych stanowiące o tożsamości regionalnej.

Niewielką wzmiankę poświęcono stopniowi rozpoznania dóbr kultury współczesnej, nieco więcej miejsca poświęcając gęstej sieci szlaków kulturowych, dużemu znaczeniu obiektów kultu religijnego i miejscom pamięci narodowej

W dalszej kolejności przedstawiony został zakres instytucjonalnej działalności kulturalnej w Wielkopolsce oraz wysokie znaczenie wydarzeń kulturalnych o dużej randze w skali kraju i regionu, a także bogactwo niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Istotne zapisy umieszczone w treści planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego poświęcone problematyce ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie Wielkopolski dotyczą zagrożeń w tym obszarze, które polegają m.in. na eliminacji zjawisk zagrażających zachowaniu i utrudniających dostępność dziedzictwa kulturowego (zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych, ruchomych i niematerialnych), do których należą m.in.:

- intensywne procesy suburbanizacji w otoczeniu dużych i średnich miast – wyludnianie się centrów miast, a w konsekwencji ich degradacja przestrzenna i społeczno-gospodarcza;
- zainwestowanie przestrzeni na terenach otwartych oraz obszarów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo;
- konflikty przestrzenne wynikające z przebiegu szlaków transportowych – brak obwodnic drogowych dla miejscowości o zachowanych historycznych układach przestrzennych wpisanych do rejestru zabytków – przez historyczne centra 32 miejscowości przebiegają drogi krajowe, przez 40 – drogi wojewódzkie, a przez 38 – drogi powiatowe;
- konflikty przestrzenne wynikające z potrzeb rozwoju naziemnych sieci infrastruktury technicznej, w tym instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
- zagrożenia wynikające z lokowania w sąsiedztwie zabytków obiektów niedostosowanych do skali otoczenia, często stwarzających kolizję widokową w obszarach stanowiących przedpola ekspozycji dla obiektów cennych kulturowo oraz wynikające z nieodpowiedniej dbałości o estetykę nowych obiektów niedostosowaną do wartości przestrzeni, w której są realizowane,
- konflikty wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej rolniczej i wydobywczej oraz wynikające z przeprowadzanych inwestycji budowlanych m.in. budowy nowych szlaków komunikacyjnych, linii energetycznych, zbiorników wodnych czy budownictwa w ujęciu ogólnym, wymagających prac ziemnych, zagrażające przede wszystkim zabytkom archeologicznym – ok. 68% stanowisk archeologicznych jest zagrożona w wyniku działalności rolniczej, tzw. głęboką orką, 1% w wyniku wydobywania kruszyw, 20% stanowisk – w wyniku działalności inwestycyjnej

Dodatkowo dostrzeżone zostało zagrożenie dla zachowania dziedzictwa niematerialnego objawiające się w zjawiskach związanych z globalizacją, migracjami, postępującymi procesami urbanizacji i industrializacji oraz zanikiem przekazu międzypokoleniowego lub nadmiernym ruchem turystycznym.

Ostatni fragment tekstu poświęconego dziedzictwu kulturowego poświęcony został charakterystyce zróżnicowanych walorów krajobrazowych w poszczególnych częściach Wielkopolski z podziałem na użytkowanie terenu, rzeźbę terenu, elementy kulturowe oraz z podziałem na typy krajobrazu występujące na obszarze województwa tj. zurbanizowany, leśny, wiejski, łąkowy i przekształcony.

W rozdziale IV planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego sformułowane zostały cele polityki przestrzennej obejmujące m.in. ochronę potencjału kulturowego i krajobrazu wraz z rozwojem konkurencyjnych form turystyki i rekreacji (punkt 4). Zgodnie z zapisami umieszczonymi w tym fragmencie planu potencjał kulturowy i charakterystyczny krajobraz Wielkopolski są bardzo ważnymi czynnikami rozwoju i wzrostu identyfikacji mieszkańców regionu w skali kraju i Europy, jak również odgrywają istotną rolę w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej i regionalnej.

Wszelkie działania podejmowane w tym obszarze będą wpływać zarówno na podniesienie jakości przestrzeni, jak i na poprawę warunków życia mieszkańców i wymierne korzyści społeczno-gospodarcze.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określone zostały w treści rozdziału następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

1. Wzmacnianie tożsamości narodowej i regionalnej poprzez wzmacnianie działań ochronnych w stosunku do wymagających bezwzględneho zachowania obiektów i obszarów o najwyższych walorach dla środowiska kulturowego i przyrodniczego takich jak:

- obiekty lub zespoły obiektów wraz z ich historycznym otoczeniem tj.: istniejących pomników historii, obiektów postulowanych do nadania im statusu pomnika historii, obiektów zlokalizowanych na trasie przebiegi Szlaku Piastowskiego, pomników zagłady, stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej oraz wpisanych do rejestru zabytków oraz innych charakterystycznych dla regionu obiektów zabytkowych,
- historyczne układy przestrzenne miast i wsi oraz inne założenia kompozycyjne wraz z nawarstwieniami kulturowymi tj.: układy urbanistyczne wpisane do rejestru, układy ruralistyczne wpisane do rejestru nadnoteckich wsi osadnictwa olęderskiego i fryderycjańskiego, zespoły zabudowy, osiedla mieszkaniowe i przestrzenie o krajobrazie komponowanym miejscowości,
- obszary o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych tj.: istniejące parki kulturowe, obszary postulowane do utworzenia na ich terenie parków kulturowych lub archeologicznych parków kulturowych związanych z osadnictwem tradycyjnym, związanych z kulturą i tradycją religijną, w tym z działalnością zakonów, związanych z działalnością sławnych rodów, związanych z kształtowaniem się przestrzeni miast i ich otoczenia, związanych z zabytkami archeologicznymi, obszary o wysokich wartościach kulturowych i historycznych proponowanych do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO („Szlak Piastowski”, „Pradolina Noteci”) obszar o wysokich wartościach historyczno-symbolicznych związanych z kształtowaniem kultury i wspólnoty europejskiej proponowanych do przyznania Znak Dziedzictwa Europejskiego (Wzgórze Lecha w Gnieźnie), obszary o najatrakcyjniejszym krajobrazie,
- obszary o zachowanych wartościach kultury ludowej grup regionalnych tj.: Bambrów, Biskupian, Chazarów, Pałuczan, Tośtoków (wartości materialne i niematerialne)
- zjawiska niematerialnego dziedzictwa kulturowego tj.: tradycyjny obrzęd weselny z Szamotuł i okolic oraz tradycje dudziarskie w Wielkopolsce.

2. Rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji poprzez promocję oraz inwestycję w rozwój szlaków turystycznych wyznaczanych na najbardziej atrakcyjnych terenach z punktu widzenia walorów kulturalnych i przyrodniczych

Dla realizacji dwóch powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określony został szereg działań szczegółowo opisanych na stronach 99-105 planu zagospodarowania województwa wielkopolskiego.

Rozdział V planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego poświęcony został terytorializacji polityki rozwoju, w ramach którego obszar Wielkopolski został podzielony na poszczególne obszary funkcjonalne. Wśród pozostałych obszarów interwencji (punkt 4) wskazane zostały również obszary ochrony krajobrazów kulturowych

(podpunkt 4.7). W granice obszaru ochrony krajobrazu kulturowego zostały włączone gminy, w obrębie których znajdują się:

- a) obszary, na których zachowały się obiekty lub obszary o specyficznych i charakterystycznych cechach dla miejscowej tradycji budowlanej, osadniczej i gospodarczej:
 - obszar delegowany, ze względu na szczególne wartości przyrodniczo – kulturowe, do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – Pradolina Noteci oraz Szlak Piastowski,
 - obiekt wpisany na Listę Dziedzictwa Europejskiego i obiekt proponowany do przyznania Znak Dziedzictwa Europejskiego – wzgórze Lecha w Gnieźnie,
 - obiekty objęte ochroną jako pomniki historii oraz obiekty proponowane do objęcia tą formą ochrony,
 - Pomnik Zagłady – Muzeum Martyrologiczne – Obóz w Chełmnie nad Nerem,
 - obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski,
 - obszary istniejących parków kulturowych i obszarów cennych kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, w tym m.in. obszary, na których zachowały się zabytki osadnictwa tradycyjnego, w tym osadnictwa olęderskiego skupionego i rozproszonego, osadnictwa fryderycjańskiego, obszary związane z działalnością, zakonów czy sławnych rodów, kształtowaniem się przestrzeni miast, obszary tradycji religijnych oraz parki narodowe i krajobrazowe wyróżniające się wyjątkowymi walorami kulturowymi,
 - historyczne układy przestrzenne (rejestr zabytków),
- b) obszary, na terenie których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym. Na terenie Wielkopolski szlakami o znaczeniu międzynarodowym są: Droga św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański; szlakami o znaczeniu krajowym: unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski oraz Szlak Bursztynowy; szlakami o znaczeniu regionalnym: trakt Królewsko – Cesarski, Trasa Kórnicka, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonki oraz Podziemna Trasa Turystyczna Kopalni Soli w Kłodawie,
- c) obszary występowania cech charakterystycznych dla grup regionalnych

W dalszej kolejności został określony zasięg przestrzenny obszaru ochrony krajobrazu kulturowego, w którym znalazły się gminy, na terenie których znajdują się wyżej wymienione obiekty i obszary cenne kulturowo. Ze względu na specyfikę przedmiotów ochrony wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy:

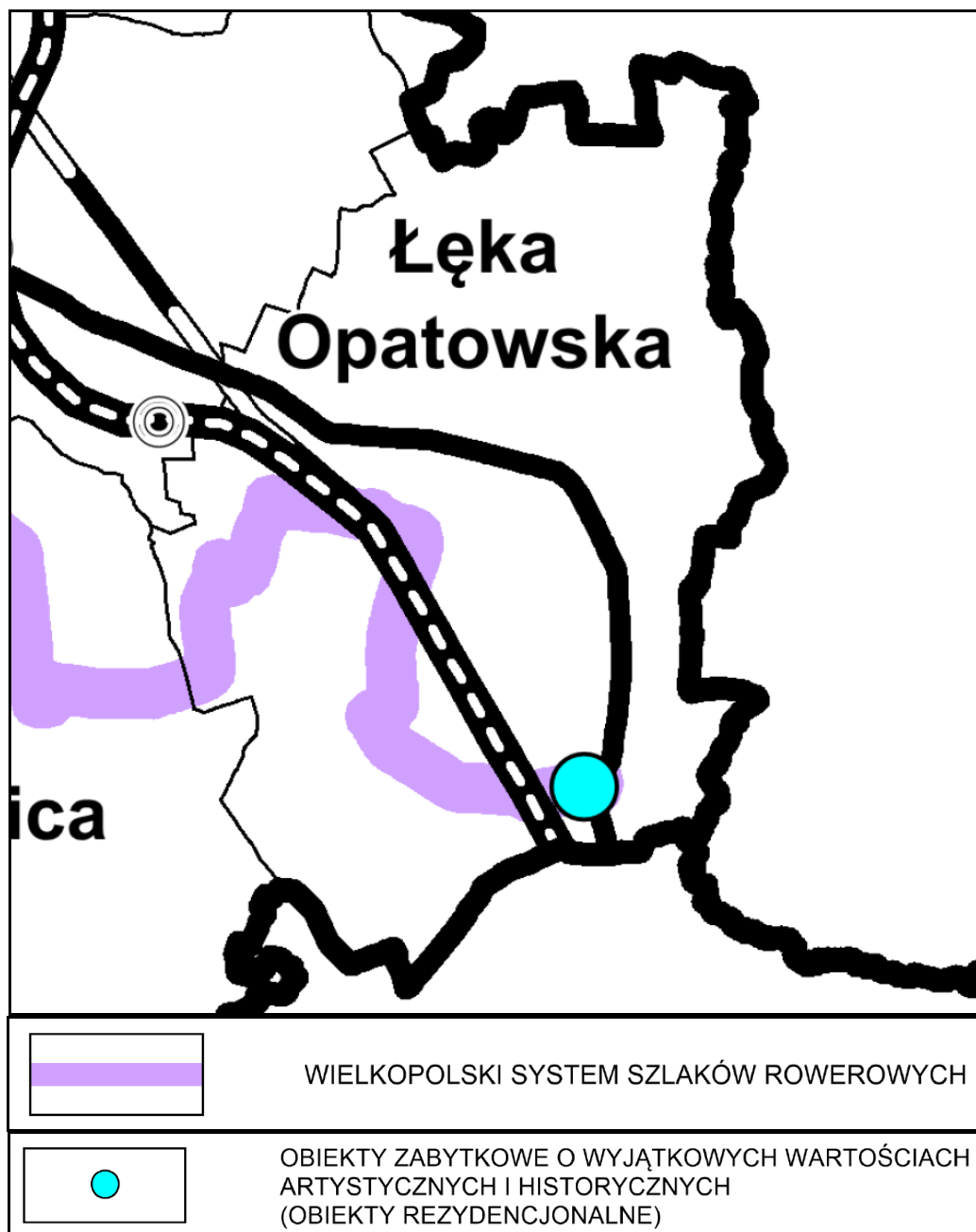
- a) gminy, w granicach których zlokalizowane są obiekty o najwyższych wartościach, w tym: pomniki historii istniejące i proponowane, obiekt proponowany do ujęcia jako Znak Dziedzictwa Europejskiego, obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski, obiekty znajdujące się na przebiegu szlaków kulturowych

- (związanych tematycznie ze szlakiem), obiekty znajdujące się na przebiegu szlaku delegowanego do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- b) gminy, w granicach których znajdują się historyczne układy przestrzenne miast i wsi, w tym: układy przestrzenne objęte ochroną jako Pomnik Historii oraz proponowane do objęcia tą formą ochrony, układy przestrzenne ujęte w rejestrze zabytków, obszary cenne kulturowo związane z kształtowaniem się przestrzeni miast, które proponuje się do objęcia ochroną w formie parków kulturowych;
 - c) gminy, w granicach których występują obszary cenne kulturowo, w tym: istniejące parki kulturowe, obszary cenne kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, obszar delegowany do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszary ujęte w Czerwonej księdze Krajobrazów Polski, park narodowy i parki krajobrazowe o wyjątkowych walorach kulturowych, obszary na których zachowały się materialne i niematerialne cechy charakterystyczne dla grup regionalnych;
 - d) gminy, w granicach których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym

Wśród wyżej wymienionych podtypów gmina Łęka Opatowska została zakwalifikowana do gmin, w granicach której przebiega istotny – z turystycznego punktu widzenia południowy odcinek Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej (TTR), a także oznaczony został zabytkowy zespół rezydencjonalny o wyjątkowych wartościach artystycznych i historycznych w Siemianicach.

Ponadto obszar gminy Łęka Opatowska został zaliczony do wiejskiego obszaru funkcjonalnego, jako jedna z 7 gmin miejskich, 59 gmin miejsko-wiejskich i 71 gmin wiejskich w ramach Wielkopolski. W stosunku do tego obszaru dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie jego rozwoju określone zostały następujące zasady zagospodarowania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz efekownego wykorzystania potencjału kulturowego, wśród których następujące zapisy można odnieść bezpośrednio do terenu gminy Łęka Opatowska:

- wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej,
- zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego związanego z kulturą ludową wsi;
- kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej,
- określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb kształtowania lokalnych centrów kulturalnych.



Fragment załącznika graficznego 1.4 „Kultura, Turystyka i Rekreacja” obejmujący obszar gminy Łęka Opatowska

4.2.3. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024

Wojewódzki program opieki nad zabytkami sporządzany jest na okres 4 lat przez zarząd województwa. Program przyjmowany jest do realizacji przez sejmik wojewódzki po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami zarząd województwa sporządza, co 2 lata sprawozdanie przedstawiane sejmikowi województwa. Jednocześnie sprawozdanie takie jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami województwa wielkopolskiego realizowany jest w oparciu o cele określone w art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jednak jego podstawowymi zadaniami – zgodnie z zapisami zawartymi w treści dokumentu – przyjętymi przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego jest zapewnienie prawidłowego stanu zachowania obiektom zabytkowym: nieruchomym, ruchomym i archeologicznym, znajdującym się w jego władaniu.

Aktualnie obowiązujący Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024 przyjęty został Uchwałą Nr XXXVII/714/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2020 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 4 stycznia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2022 r. poz. 58).

Na terenie gminy Łęka Opatowska nie występuje zabytek wpisany do rejestru stanowiący własność województwa wielkopolskiego.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami opracowanymi na poziomie gminy

5.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Obowiązkowym i wymaganym prawem dokumentem dotyczącym zagadnień związanych z kształtowaniem polityki przestrzennej dla każdej gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jest to dokument o dużym stopniu ogólności, lecz wyznaczający podstawowe kierunki rozwoju w przyszłym zagospodarowywaniu terenu gminy i szczególnie istotny w kontekście uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Pierwotna i podstawowa wersja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska opracowana została w 1999 r., jedna z uwagi na niedostosowanie do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. w 2009 roku dokonano bardzo istotnej zmiany obowiązującego dokumentu. Zmiana ta dokonana została przez zespół projektowy pod kierunkiem głównego projektanta mgr inż. Radosława Jończaka (upr. Nr Z-417) w składzie: mgr inż. Mariusz Marczewski oraz Anny Marczewskiej. Zmiana studium nastąpiła w wyniku podjęcia Uchwałą Nr XXXVII/174/09 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 30 września 2009r. w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska”

W 2019 roku nastąpiła kolejna zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska bazująca w dużej mierze na poprzednim dokumencie, wprowadzając niezbędne zmiany mające na celu dostosowanie studium do obecnych potrzeb władz samorządowych oraz mieszkańców gminy Łęka Opatowska. Opracowanie zmiany powierzono zostało firmie UNIGLOB Piotr Ulrich z Łasku, a została ona przyjęta w drodze Uchwały Nr XIII/78/2019 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 17 lipca 2019 r.

W treści ww. dokumentów umieszczone zostały następujące zapisy związane z zabytkowymi obszarami i obiektami stanowiącymi materialne dziedzictwo kulturowe gminy Łęka Opatowska.

W punkcie 6. zatytułowanym „Środowisko kulturowe” na stronach 22-28 studium dokonana została analiza zasobów dziedzictwa kulturowego obecnego na terenie gminy Łęka Opatowska. W podpunkcie 6.1. umieszczony został wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W kolejnym podpunkcie 6.2. w formie tabelarycznej zamieszczony został wykaz obiektów nie wpisanych do rejestru, lecz ujętych w ewidencji zabytków prowadzonej przez gminę. W Podpunkcie 6.3 bardzo ogólnie wskazano liczkowo na ilość stanowisk archeologicznych oraz ich rozmieszczenie w poszczególnych miejscowościach.

6.4. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Na obszarze gminy Łęka Opatowska występują dwie strefy ochrony konserwatorskiej: strefa „B” – pośredniej ochrony konserwatorskiej oraz strefa „OW” – obserwacji archeologicznej.

Strefa „B” – obejmuje między innymi: zabytkowe zespoły pałacowo – parkowe, dworsko – parkowe, zabytkowe założenia folwarczne, zespoły sakralne, zabytkowe aleje oraz zespoły osadnicze o historycznym charakterze zabudowy. Na terenie gminy Łęka Opatowska wyznaczono 8 stref ochrony konserwatorskiej typu „B” zlokalizowane w miejscowości: Biadaszki, Trzebień, Łęka Opatowska, Opatów, Siemianice, Siemianice – Wesoła, Raków oraz Stogniew.

Strefa „OW” – na terenie gminy Łęka Opatowska wyznaczono 3 strefy ochrony archeologicznej:

- Biadaszki,
- Opatów, Szalonka, część obrębu Raków, Łęka Opatowska,
- Siemianice.

6.5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I WALORÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Rejestr zabytków obejmuje 4 zabytki nieruchome. Stwarza to określone ograniczenia w działaniach dotyczących tych obiektów zabytkowych i ich otoczenia oraz wymaga uzyskiwania pozwolenia właściwego konserwatora zabytków (np. w przypadku przebudowy, rozbudowy lub nadbudowy budynku).

Na terenie gminy znajduje się 100 obiektów zabytkowych wpisanych do ewidencji zabytków. Zabytkowe walory tych obiektów umieszczonych w ewidencji zabytków powinny być uwzględniane w przypadku modernizacji, remontów lub zmiany funkcji.

Na terenie gminy znajdują się 33 stanowiska archeologiczne (Biadaszki 6 stanowisk, Opatów 8 stanowisk, Szalonka 10 stanowisk, Łęka Opatowska 3 stanowisk, Trzebień 1 stanowisko i Siemianice 5 stanowisk). Stwarzają one pewne ograniczenia we wprowadzaniu różnych sposobów zagospodarowania, jeśli wiąże się one z robotami ziemnymi (konieczność

uzgodnienia realizacji przedsięwzięcia z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków i odpowiedniego zabezpieczenia stanowiska).

18. OBSZARY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

18.1. ZASADY ORAZ KIERUNKI OCHRONY

1. Obiekty zabytkowe – wpisane do rejestru zabytków - zaleca się dążyć do pełnej rewaloryzacji obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obejmując ochroną także ich otoczenie. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają realizacji zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
2. Obiekty zabytkowe - ujęte w ewidencji zabytków:
 - a) w odniesieniu do budynków:
 - należy zachować ich historyczną formę (bryłę, kształt i geometrię) oraz zastosowane tradycyjne materiały budowlane;
 - realizowana w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów nowa zabudowa nie powinna naruszać ich zabytkowych walorów;
 - aleca się chronić, a w przypadku zniszczenia odtwarzać historyczny detal architektoniczny;
 - zaleca się zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodne z historycznym wizerunkiem budynku; zaleca się utrzymać lub odtwarzać w historycznym kształcie oryginalną stolarkę okien i drzwi;
 - w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, zaleca się je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku;
 - zaleca się chronić zachowany układ i wystrój wnętrz oraz dążyć do jego odtworzenia w tych przypadkach, gdy uległ niekorzystnym zmianom;
 - zaleca się stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań, w tym ceramiczne lub tynkowe pokrycie ścian zewnętrznych;
 - elementy elewacyjne instalacji technicznych należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów;
 - b) na obszarze stanowisk archeologicznych podjęcie prac ziemnych o charakterze budowlanym, wymagają realizacji zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
 - c) w odniesieniu do obiektów umieszczonych w ewidencji zabytków, które znajdują się w strefach ochrony konserwatorskiej, dodatkowo obowiązują ustalenia określone dla tych stref;

- d) w odniesieniu do prac rozbiórkowych prowadzonych przy zabytkach należy uzyskać uzgodnienie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3 Strefa „B” ochrony konserwatorskiej należy:

- a) zachować zasadnicze elementy historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim linie zabudowy;
- b) adaptować - do nowych potrzeb - zachowane obiekty o walorach zabytkowych;
- c) forma zewnętrzna nowej zabudowy powinna nawiązywać do architektury historycznej i lokalnych tradycji;
- d) wysokość nowej zabudowy powinna nawiązywać do wysokości budynków w sąsiedztwie;
- e) prace projektowe należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
- f) zaleca się przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jaki w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków;
- g) zaleca się preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, że nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu; przy określaniu zasad kształtowania nowej zabudowy należy uwzględnić historyczny charakter istniejącej zabudowy i jej rozplanowania;
- h) zaleca się eliminować obiekty i ich elementy, które zniekształcają założenie historyczne, m.in. komórki i garaże, a także usuwać inne szpecące i dysharmonizujące obiekty, w tym reklamy, obiekty tymczasowe, błędne nasadzenia zieleni;
- i) zakazuje się prowadzenia nowych napowietrznych linii teletechnicznych i energetycznych, z wyjątkiem podłączeń budynków do istniejących linii napowietrznych.

4. Strefa ochrony konserwatorskiej „OW” - obserwacji archeologicznej należy:

Wszelkie prace ziemne o charakterze budowlanym powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

5.1.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

	„Zmiana w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska” przyjęta uchwałą Nr VIII/49/99 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 29 czerwca 1999 r. opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 60 poz. 1266 z dnia 31 sierpnia 1999 r.
1.	<u>W stosunku do indywidualnych nieruchomości zlokalizowanych na terenie całej gminy objętych zmianą planu umieszczono następujący zapis odnoszący się do ochrony dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 11, § 14 Wszelkie prace ziemne, przed przystąpieniem do robót, należy zgłosić, odpowiednim, dla danego terenu, Służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
2.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Raków, Opatów, Łęka Opatowska, Lipie, Piaski, Biadaszki, Siemianice” przyjęta uchwałą Nr XXXIII/182/2001 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 19 grudnia 2001 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 32 poz. 972 z dnia 28 lutego 2001 r. <u>W stosunku do indywidualnych nieruchomości zlokalizowanych na terenie miejscowości objętych zmianą w planu umieszczono następujące zapisy odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> - wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem, należy zgłosić, wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa eksploracji archeologicznej) - zamierzona realizacja inwestycji musi uzyskać uzgodnienie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa ochrony konserwatorskiej)
3.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsi Siemianice” przyjęta uchwałą Nr XXXIII/183/2001 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 19 grudnia 2001 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 32 poz. 973 z dnia 28 lutego 2001 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>

4.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Łęka Opatowska, Opatów” przyjęta uchwałą Nr XXXV/191/2002 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 13 lutego 2002 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 59 poz. 1669 z dnia 7 maja 2002 r. <u>W stosunku do indywidualnych nieruchomości zlokalizowanych na terenie miejscowości objętych zmianą w planu umieszczono następujące zapisy odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> • wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem, należy zgłosić, wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa eksploracji archeologicznej) • zamierzona realizacja inwestycji musi uzyskać uzgodnienie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa ochrony konserwatorskiej)
5.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Piaski, Siemianice” przyjęta uchwałą Nr XXXV/192/2002 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 13 lutego 2002 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 77 poz. 1979 z dnia 5 czerwca 2002 r. <u>W stosunku do indywidualnych nieruchomości zlokalizowanych na terenie miejscowości objętych zmianą w planu umieszczono następujące zapisy odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> • wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem, należy zgłosić, wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa eksploracji archeologicznej)
6.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Opatów, trzebień” przyjęta uchwałą Nr XXXV/193/2002 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 13 lutego 2002 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 77 poz. 1980 z dnia 5 czerwca 2002 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>
7.	„Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsi Opatów” przyjęta uchwałą Nr XXXIX/207/2002 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 28 czerwca 2002 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 108 poz. 3038 z dnia 22 sierpnia 2002 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>

	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów” przyjęty uchwałą Nr IX/41/2003 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 4 czerwca 2003 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 125 poz. 2332 z dnia 22 lipca 2003 r.
8.	<u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 12 Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem „NO” – tereny oczyszczalni ścieków ustala się jako przeznaczenie podstawowe oczyszczalnię ścieków, z następującymi zasadami zagospodarowania terenu: (...) 14. wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem, wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa eksploracji archeologicznej) (...)
9.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Łęka Opatowska, Zmyślona Słupska” przyjęty uchwałą Nr IX/42/2003 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 4 czerwca 2003 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 125 poz. 2333 z dnia 22 lipca 2003 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>
10.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Siemianice” przyjęty uchwałą Nr IX/43/2003 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 4 czerwca 2003 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 125 poz. 2334 z dnia 22 lipca 2003 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>
11.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Łęka Opatowska, Piaski, Raków, Kuźnica Słupska, Siemianice, Lipie” przyjęty uchwałą Nr XXI/101/2004 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 25 sierpnia 2004 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 151 poz. 3163 z dnia 25 października 2004 r. <u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 5 (...) 6. Wszelkie inwestycje naruszające strukturę ziemi wymagają uzyskania zezwolenia w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Delegaturze w Kaliszu, ze względu na fakt, że na terenach objętych przedmiotowym planem występują stanowiska archeologiczne z okresu prehistorycznego i wczesnego średniowiecza. (...)

	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska w części wsi Opatów” przyjęty uchwałą Nr XXXVI/171/2005 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 29 grudnia 2005 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 28 poz. 708 z dnia 21 lutego 2006 r.
12.	<u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 13 Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem P (cz. dz. Nr 686) ustala się jako poszerzenie działalności produkcyjnej przewidzianej na pozostałej części działki: (...) 14) wszelkie prace ziemne, na terenie objętym planem powinny zostać zgłoszone Wojewódzkiemu Urzędowi Ochrony Zabytków, Delegaturze w Kaliszu, na 7 dni przed ich rozpoczęciem (...)
13.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Łęka Opatowska, Raków, Lipie” przyjęty uchwałą Nr V/24/2007 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 31 stycznia 2007 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 173 poz. 3771 z dnia 30 listopada 2007 r. <u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 5 (...) 6. Wszelkie inwestycje naruszające strukturę ziemi wymagają uzyskania zezwolenia w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Delegaturze w Kaliszu, ze względu na fakt, że na terenach objętych przedmiotowym planem występują stanowiska archeologiczne z okresu prehistorycznego i wczesnego średniowiecza. (...)
14.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewid. 363 położonej w obrębie geodezyjnym Opatów w gminie Łęka Opatowska” przyjęty uchwałą Nr XXI/125/2012 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 30 maja 2012 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. poz. 2744 z dnia 20 czerwca 2012 r. <u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 8 Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: 1) obszar objęty planem w znacznej części znajduje się w strefie obserwacji archeologicznej wyznaczonej w obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska”; a) w strefie obserwacji archeologicznej wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

15.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla la obszaru położonego w obrębie geodezyjny Zmysłona Słupska stanowiącym działki geodezyjne numer 199/4, 200/1, 201, 220/5 w gminie Łęka Opatowska” przyjęty uchwałą Nr LI/227/2014 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 10 września 2014 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. poz. 5399 z dnia 21 października 2014 r. Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej: Rozdział 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. § 12. 1. Teren opracowania nie jest położony w strefie występowania archeologicznych obiektów zabytkowych. 2. W przypadku ujawnienia w trakcie prowadzenia robót ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem należy postępować zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
16.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru zlokalizowanego w miejscowości Piaski” przyjęty uchwałą Nr XXXIX/181/2017 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 30 czerwca 2017 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 4806 z dnia 4 lipca 2017 r. Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej: § 10. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: 1) w granicach obszaru objętego planem, nie występują zabytki wpisane do rejestru zabytków; 2) w granicach obszaru objętego planem, zgodnie ze wskazaniem rysunku planu, występuje zabytek nieruchomy znajdujący się w gminnej ewidencji zabytków - dom nr 20; 3) w zakresie ochrony i zagospodarowania zabytków nieruchomych określonych w pkt 2 ustala się, iż wszelkie działania, w szczególności związane z prowadzeniem robót budowlanych, wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi, 4) w granicach obszaru objętego planem występują stanowiska archeologiczne, których lokalizację wskazano na rysunku planu; 5) realizacja robót ziemnych lub dokonanie zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu w obrębie stanowisk archeologicznych, o których mowa w pkt 4, wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi odnoszącymi się do zabytków archeologicznych; 6) wyznacza się strefę ochrony archeologicznej, której granicę wskazano na rysunku planu; 7) w strefie, o której mowa w pkt 6, przy realizacji robót ziemnych lub dokonaniu zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu, ustala się obowiązek przeprowadzenia badań archeologicznych

17.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewid. 215 oraz części działki nr ewid. 94/12 położonych w obrębie ewidencyjnym Piaski w gminie Łęka Opatowska” przyjęty uchwałą Nr XLI/187/2017 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 6 września 2017 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 5928 z dnia 13 września 2017 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>
18.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Zmysłona Słupska, w obrębie geodezyjnym Raków, w obrębie geodezyjnym Opatów w sąsiedztwie ulicy Poznańskiej w gminie Łęka Opatowska” przyjęty uchwałą Nr XXVI/163/2020 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 26 sierpnia 2020 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r. poz. 6722 z dnia 4 września 2020 r. <u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 8. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1. w obszarze objętym planem występują stanowiska archeologiczne nr 77-38/72 i 77- 38/73, w związku z czym, na obszarze lokalizacji zabytków archeologicznych, w przypadku robót ziemnych lub dokonywania zmiany charakteru dotychczasowej działalności, należy przeprowadzić badania archeologiczne, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.
19.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Opatów w sąsiedztwie ulicy Bolesławieckiej oraz w obrębie geodezyjnym Siemianice w miejscowości Klasak w gminie Łęka Opatowska” przyjęty uchwałą Nr XXIX/178/2020 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 20 listopada 2020 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r. poz. 9510 z dnia 9 grudnia 2020 r. <u>Plan zawiera następujące ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego w części tekstowej:</u> § 8. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) wyznacza się granicę strefy ochrony konserwatorskiej „OW”; 2) w strefie, o której mowa w pkt 1, obowiązują przepisy odrębne, zwłaszcza dotyczące przeprowadzenia badań archeologicznych.

20.	„Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Opatów, w sąsiedztwie ulic: Poznańskiej i Kępińskiej” przyjęty uchwałą Nr LII/309/2022 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 19 października 2022 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2022 r. poz. 7526 z dnia 11 listopada 2022 r. <u>Plan nie zawiera ustaleń dotyczących dziedzictwa kulturowego.</u>
-----	---

5.1.3. Uwarunkowania ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

Na terenie gminy Łęka Opatowska obszary i obiekty cenne przyrodniczo zostały objęte ochroną w następujących trzech formach:

- obszar chronionego krajobrazu;
- rezerваты przyrody
- pomniki przyrody

Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Prosny”

Obszar utworzony na podstawie Uchwały nr IX/164/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Prosny na terenie województwa wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r., poz. 6216) obejmujący swoim zasięgiem obszar po obydwu stronach rzeki Prosny wzdłuż jej biegu.

Na obydwu ww. obszarach obowiązują poniżej wyszczególnione zakazy i nakazy:

Zakazy

- wznoszenia obiektów i instalowania urządzeń powodujących ujemne oddziaływanie na środowisko i krajobraz,
- wprowadzenia zmian stosunków wodnych niekorzystnych dla środowiska,
- dokonywania prac ziemnych naruszających w sposób trwały rzeźbę terenu,
- niszczenia obszarów zabagnionych i zatorfionych,
- prowadzenia czynności powodujących wzmożenie procesów erozyjnych,
- lokalizowania wysypisk odpadów, z wyjątkiem niezbędnych dla potrzeb miejscowej ludności,
- likwidowania zadrzewień i krzewów.

Nakazy

- ograniczenia eksploatacji na skale wielkoprzemysłowa surowców mineralnych i wód,
- stosowania w budownictwie form architektonicznych harmonizujących z walorami krajobrazowymi okolic obszaru chronionego krajobrazu,

- prowadzenia niezbędnych linii energetycznych wysokiego napięcia poza obszarami leśnymi,
- objęcia ścisłą ochroną wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami,
- rekultywacji i zagospodarowania istniejących gruntów zdegradowanych,
- prowadzenia gospodarki leśnej zapewniającej ciągłość i trwałość lasu oraz zachowanie właściwego dla tego regionu składu gatunkowego według „Ogólnych zasad zagospodarowania lasów” wchodzących w skład obszaru chronionego krajobrazu,
- prowadzenia gospodarki rolnej nie doprowadzające do gleb i innych elementów środowiska, środków chemicznych ze szczególnym zwróceniem uwagi na ostrożność w stosowaniu pestycydów I i II grupy,
- zakładania nowych i uzupełniania istniejących zadrzewień,
- uwzględniania ww. ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszaru chronionego krajobrazu.

Rezerwat przyrody „Stara Buczyna w Rakowie”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971 r., opublikowany w „Monitorze Polskim” z 29 lutego 1972 r. (MP z 1972 r. Nr 5 poz. 33) w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych, fitocenoz leśnych, reprezentujących związki *Fagion sylvaticae* i *Carpinion betuli*, z przewagą starodrzewu bukowego, występujących na krańcu naturalnego zasięgu buka, wraz z zachodzącymi w nich naturalnymi procesami. Rezerwat obejmuje swoim zasięgiem obszar gruntów leśnych o powierzchni 3,72 ha wraz z otuliną o powierzchni 1,71 wyznaczoną Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 21 października 2019 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Stara Buczyna w Rakowie”.

Rezerwat przyrody „Las Łęgowy w Dolinie Pomianki”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971 r., opublikowany w „Monitorze Polskim” z 29 lutego 1972 r. (MP z 1972 r. Nr 5 poz. 33) w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych ekosystemu łągu jesionowo-olszowego, rozumianego jako integralny i dynamiczny układ wszystkich roślin, grzybów (w tym porostów) i zwierząt tworzących sieć wzajemnych powiązań i związanych z szeregiem mikrosiedlisk w obrębie lasu. Szczególną ochroną objęte zastały mszaki porastające rozkładające się drewno na dnie lasu (flora epiksyliczna) i korę żywych drzew (flora epifityczna). Rezerwat zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Marianka Siemieńska i obejmuje swoim zasięgiem obszar gruntów leśnych o powierzchni 3,04 ha.

Rezerwat przyrody „Oles w Dolinie Pomianki”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971 r., opublikowany w „Monitorze Polskim” z 29 lutego 1972 r. (MP z 1972 r. Nr 5 poz. 33) w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych olesu porzeczkowego. Rezerwat zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Marianka Siemieńska obejmuje swoim zasięgiem obszar gruntów leśnych o powierzchni 3,09 ha.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Łęka Opatowska istnieją dwa pomniki przyrody i są to:

- grupa 4 dębów (obecnie zachowane 3 dęby) w wieku około 380 lat o obwodach na wysokości pierśnicy od 350 do 480 cm rosnących na polach uprawnych przynależących do miejscowości Raków, w oddaleniu o około 1 km na południowy zachód, w pobliżu granicy z obszarem leśnym – dz. nr 478/1 i 556 (obręb Raków). Pomnik przyrody utworzony został na podstawie Rozporządzenia Nr 67 Wojewody Kaliskiego z 29 października 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody określonych tworów przyrody i wpisania ich do wojewódzkiego rejestru pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Kal. z 1992 r. Nr 18/92 poz. 129);
- obszar parku pałacowego w centrum miejscowości Siemianice o powierzchni 4,49 ha m.in. z okazałymi platanami klonolistnymi, płatami wiązów szypułkowych, buków pospolitych, klonów zwyczajnych, jaworów, lip drobnolistnych oraz wieloma gatunkami egzotycznych żywotników i sosen, a także rosnącego przy pałacu cisa pospolitego w formie krzewiastej o powierzchni 90 m² w – dz. nr 5084/12 (obręb Siemianice). Pomnik przyrody utworzony został na podstawie Decyzji Wydziału Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Kaliszu z upoważnienia Wojewody Kaliskiego z 16 marca 1983 r. (Dz. Urz. Woj. Poz. z 1982 r. Nr 4 poz. 27);

5.1.4. Gminny program ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Gmina Łęka Opatowska posiada obecnie gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowany przez Wójta Gminy Łęka Opatowska w oparciu o zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U z 2004 r. nr 212, poz. 2153) w uzgodnieniach z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (17. 03. 2014 r.) oraz ze Starostą Kępińskim (2014 r.).

Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych jest integralną częścią planów obrony cywilnej i poddawany będzie corocznej aktualizacji w okresie obowiązywania „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026”.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Zarys historii obszaru gminy

Pierwsze dowody działalności człowieka na terenie gminy Łęka Opatowska datowane są na Epokę Kamienia Gładzonego, co potwierdzają zewidencjonowane na terenie gminy stanowiska archeologiczne związane z występowaniem ludności kultury dołkowo-grzebykowej oraz kultury pucharów lejkowatych. Pozostałością z okresu epoki brązu są

rozpoznane metodami archeologicznymi groby przedhistoryczne usytuowane pomiędzy Łęką Opatowską a Lipiem. W okresie rzymskim (I-IV w.) linią rzeki Prosny przebiegał Szlak Bursztynowy do morza Bałtyckiego. Położenie gminy przy najważniejszym wtedy szlaku handlowym przyczyniło się znacznie do rozwoju gospodarczego tych ziem.

O ożywionych kontaktach handlowych świadczą najlepiej srebrne denary rzymskie z czasów cesarza Trajana i kawałki bursztynów, które znaleziono w roku 1875 w Szalonce, a 1885 roku w Opatowie. Najwcześniejsza wzmianka historyczna na temat miejscowości gminnych dotyczy Opatowa, którego powstanie wiąże się z pojawieniem się posiadłości klasztoru św. Wincentego ok. roku 1184. Klasztor ten wystawił w Opatowie kościół pod wezwaniem św. Floriana. Dokument lokacyjny dla Opatowa został wydany dwa razy. W 1239 roku przez Henryka II Pobożnego, ponownie w 1280 roku na niemieckim prawie wiejskim. W XV wieku Opatów miał przejściowo prawa miejskie. Na rok 1280 datuje się również powstanie miejscowości Łęka Opatowska. Powstała ona jako przysiółek wsi Opatów. W roku 1305 po raz pierwszy wzmiankowana jest wieś Siemianice - jako własność prywatna. Odkopano tu osadę i cmentarzysko ciałopalne z okresu rzymskiego. Znaleziono również narzędzia kowalskie, miecz jednosieczny oraz dzban brązowy wykonany w Italii. Od końca XVII w. Siemianice stanowiły ośrodek majątków rodziny Szembeków. Powstanie miejscowości Trzebień datuje się na lata po 1370 roku, a w dokumencie z roku 1381 wymienia się miejscowość już jako opustoszałą. W dokumentach z XIV wieku wspomina się miejscowość Niesób, która położona była na południowy zachód od Kuźnicy Skakawskiej, nad rzeką o tej samej nazwie – można przypuszczać, że to późniejsze Biadaszki. Z konkretną informacją o miejscowości Biadaszki spotykamy się dopiero w zapisach dokumentów z XVII wieku.

W wyniku II rozbioru Polski tereny gminy dostały się pod panowanie pruskie. W drugiej połowie września 1794 roku powstańcy wieluńscy wyzwolili Wieruszów, następnie udali się do dóbr Opatowa i przejęli całkowitą kontrolę nad powiatem ostrzeszowskim, do którego należała ówczesna gmina. Z chwilą przejęcia przez powstańców Kępna (9 listopada 1806r) na terenie rozpoczął się okres Księstwa Warszawskiego, które formalnie zostało powołane w sierpniu 1807 roku. Po kongresie wiedeńskim tereny przez 103 lata znajdowały się w zaborze pruskim na granicy zaboru z Królestwem Polskim.

W 1889 roku ziemie powiatu ostrzeszowskiego podzielono na dwie części, terytorium gminy weszło w obręb powiatu kępińskiego. Bardzo duże znaczenie dla rozwoju części miejscowości regionu miało już wtedy usytuowanie w układzie komunikacyjnym przy drodze Kępno – Opatów – Kluczbork. W grudniu 1875 roku została otwarta linia kolejowa Poznań – Kępno – Kluczbork ze stacją w Łęce Opatowskiej. Traktat Wersalski, który wszedł w życie 17 stycznia 1920 roku zmusił Niemców do opuszczenia terenów powiatu. Po odzyskaniu niepodległości powstały liczne organizacje społeczne: Kółka Rolnicze, Towarzystwo Młodych Polek, Towarzystwo Powstańców i Wojaków czy Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół".

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Sejmik powiatowy w Kępnie uchwalił projekt podziału powiatu na obszary wójtowskie gdzie jednym z obszarów został Opatów. Wójtostwo obejmowało wsie: Lipie, Kuźnica Słupska, Łęka Opatowska, Piaski, Raków, Siemianice, Trzebień, Biadaszki i Podbolesławiec. W Opatowie mieściła się agencja pocztowo – telegraficzna, obsługą miejscowej sieci telefonicznej zajmowały się urzędy pocztowe początkowo w Siemianicach (1927-1930), a później w Łęce Opatowskiej (1935). Z dniem 1 września 1939 roku wybuchła II wojna światowa. Przez okres okupacji hitlerowskiej Niemcy prześladowali miejscową ludność, wiele osób wysiedlono, wysłano do obozów koncentracyjnych i karnych oraz na niewolnicze roboty w głąb Niemiec. W 1945 roku przez

okolice Opatowa na zachód przesuwawała się fala niemieckich uchodźców z okolic Wielunia i Częstochowy. W dniach 19 i 20 stycznia wkroczyła 53 brygada pancerna gwardii pod dowództwem pułkownika Wasyla Archipowa niosąc wolność, a jednocześnie grabiąc gospodarzom konie i wozy. 8 maja 1945 roku nastąpił upragniony koniec II wojny światowej. Po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej zachowano na tym terenie przedwojenny układ administracyjny. Opatów był siedzibą gminy i gromady, przynależąc do powiatu kępińskiego i województwa poznańskiego. W roku 1954 miejsce gmin zajęły gromadzkie rady narodowe jako podstawowe ogniwa w podziale administracyjnym kraju (na terenie obecnej gminy działały dwie gromadzkie rady narodowe: w Opatowie i Łęce Opatowskiej). Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 1 stycznia 1973 roku siedzibą gminy została Łęka Opatowska, obejmującej swym zasięgiem była gromadzką radę narodową w Opatowie i Łęce Opatowskiej. Po wprowadzeniu w życie ustawy z dnia 28 maja 1975 roku gmina Łęka Opatowska znalazła się w granicach nowopowstałego województwa kaliskiego.

W maju 1990 roku Rzeczypospolita Polska reaktywowała samorząd terytorialny jako podstawową formę organizacji lokalnego życia publicznego. W 1995 roku Rada Gminy Łęka Opatowska podjęła uchwałę w sprawie nadania herbu i barw gminy Łęka Opatowska.

Reforma administracyjna z dnia 1 stycznia 1999 roku spowodowała scalenie województw: leszczyńskiego, kaliskiego, konińskiego, pilskiego i poznańskiego w województwo wielkopolskie. Do życia ponownie powołano powiaty. Gminę Łęka Opatowska wcielono do powiatu kępińskiego.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Obszar obejmujący gminę Łęka Opatowska stanowi dosyć typowy dla Wielkopolski krajobraz wiejski, w którym przeważają tereny przeznaczone pod uprawę rolną z elementami obszarów leśnych oraz z rozproszoną zabudową niewielkich wsi. Charakterystyczne dla krajobrazu gminy jest jej położenie wzdłuż doliny rzeki Prosny oraz jej dopływów Pomianki, Pratwy i rzeki Niesób.

Dominującą rolę w takim typie krajobrazu odgrywają przede wszystkim rozłogi pól uprawnych skoncentrowane wokół nielicznych historycznych założeń ruralistycznych (Siemianice, Opatów) oraz pozostałości dawnych założeń folwarcznych (Łęka Opatowska, Raków, Lipie, Stogniew, Trzebiń, Kąsner, Morawina, Frankpol, Wesoła, Marianka Siemieńska) a także enklawy leśne z osadami leśnymi (Dobrygość, Wielisławice). Ważny element krajobrazu gminy Łęka Opatowska tworzą historycznie ukształtowane drogi z elementami małej architektury w postaci kaplic (Raków, Trzebiń), kapliczek i krzyży przydrożnych, także dwa zachowane na terenie gminy zabytkowe kościoły pw. św. Floriana w Opatowie i pw. św. Idziego w Siemianicach.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Do zabytków nieruchomych zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zaliczają się:

[1] – krajobrazy kulturowe

[2] – układy urbanistyczne

- [3] – układy ruralistyczne
- [4] – zespoły budowlane
- [5] – dzieła architektury i budownictwa
- [6] – dzieła budownictwa obronnego
- [7] – obiekty techniki
- [8] – cmentarze
- [9] – parki, ogrody i innymi formy zaprojektowanej zieleni
- [10] – miejsca upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

Zestawienie najcenniejszych zabytków z terenu gminy Łęka Opatowska z podziałem na rodzaj i okres powstania przedstawia się w następujący sposób:

ŚREDNIOWIECZE **(styl romański i gotycki)**

- [3] układ ruralistyczny wsi Opatów (XIII w.)
- [3] układ ruralistyczny wsi Siemianice (XIII w.)

NOWOŻYTNOŚĆ **(styl renesansowy, barokowy oraz wczesny klasycyzm)**

- [9] elementy założenia rezydencjonalnego w Siemianicach w typie *entre cour et jardin* (XVIII w.)

WIEK XIX **(późny klasycyzm, romantyzm, style historyczne, secesja oraz budownictwo tradycyjne)**

- [5] pałac w Siemianicach – faza klasycystyczna (2. ćw. XIX w.) i neorenesansowa (4. ćw. XIX w.)
- [5] klasycystyczna dzwonnica przykościelna w Siemianicach (1. ćw. XIX w.)
- [5] klasycystyczny spichlerz w Siemianicach (2. ćw. XIX w.)
- [5] klasycystyczny spichlerz w Rakowie (2. ćw. XIX w.)
- [5] neoromański kościół pw. św. Idziego w Siemianicach (3. ćw. XIX w.)
- [5] eklektyczny dwór tzw. rządówka w Łęce Opatowskiej (3. ćw. XIX w.)
- [5] eklektyczny dwór myśliwski w Trzebieniu-Ustroniu (3. ćw. XIX w.)
- [5] neobarokowy dwór w Wesołej (4. ćw. XIX w.)
- [5] dworzec kolejowy w Łęce Opatowskiej (4. ćw. XIX w.)
- [5] leśniczówka w osadzie leśnej Dobrygość (4. ćw. XIX w.)
- [5] szkoła w Trzebieniu (4. ćw. XIX w.)
- [5] szkoła w Kuźnicy Słupskiej (4. ćw. XIX w.)
- [5] szkoła w Opatowie (4. ćw. XIX w.)
- [9] park pałacowy w Siemianicach (1. poł. XIX w.)
- [9] park dworski w Łęce Opatowskiej (3. ćw. XIX w.)
- [9] park dworski w Wesołej (4. ćw. XIX w.)
- [9] park dworski w Opatowie (2. poł. XIX w.)
- [5] park dworski w Trzebieniu-Ustroniu (2. poł. XIX w.)

WIEK XX

(secesja, eklektyzm, modernizm przedwojenny, socrealizm, modernizm powojenny)

[5] neoromański kościół pw. św. Floriana w Opatowie (1900 r.)

[5] solarium w Trzebieniu-Ustronie (ok. 1925 r.)

[5] budynek dworca kolejowego tzw. polskiego przy ul. Dworcowej 1 w Łęce Opatowskiej (ok. 1920 r.)

[5] budynek Urzędu Celnego i Straży Granicznej przy ul. Akacyjowej 14 w Łęce Opatowskiej (ok. 1920 r.)

5.2.4. Zabytki ruchome

Do zabytków ruchomych zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zaliczają się:

- [1] – dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej
- [2] – kolekcje stanowiące zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje
- [3] – numizmaty oraz pamiątkami historyczne, a zwłaszcza militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i order
- [4] – wytwory techniki, a zwłaszcza urządzenia, środki transportu oraz maszyny i narzędzia świadczące o kulturze materialnej, charakterystycznej dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentujące poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego
- [5] – materiały biblioteczne
- [6] – instrumenty muzyczne

Spośród zewidencjonowanych zabytków ruchomych zlokalizowanych na terenie gminy Łęka Opatowska niemal całość należy zaliczyć do pierwszej z ww. kategorii tj. dzieł sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej będących niemal wyłącznie na wyposażeniu obiektów sakralnych

Zestawienie zespołów zabytkowego świątyń oraz pozostałych obiektów ruchomych z terenu gminy Łęka Opatowska wyszczególnieniem obiektów o największej wartości.

Zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Floriana w Opatowie

Wpisany do rejestru zabytków zespół 9 obiektów ruchomych pochodzących z XVII, XVIII i XIX wieku. Wśród obiektów zasługujących na szczególne wyróżnienie należy wymienić:

- ołtarz boczny pw. św. Michała Archanioła z 2. poł. XVII w.,
- obraz z przedstawieniem Matki Bożej Szkaplerznej z 2. poł. XVII w.
- drewniany, rzeźbiony krucyfiks z 1. poł. XVIII w.

Zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Idziego w Siemianicach

Zespół kilkunastu obiektów ruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków pochodzących przede wszystkim z 2. poł. XIX wieku. Wśród obiektów zasługujących na szczególne wyróżnienie należy wymienić:

- zespół XIX-wiecznych sarkofagów umieszczonych w krypcie rodowej Szembeków pod kościołem
- ołtarz główny oraz 2 ołtarze boczne z 2. poł. XIX wieku
- obrazy umieszczone w ołtarzach z przedstawieniami św. Idziego, św. Antoniego oraz Immaculaty z 2. poł. XIX w.
- rzeźby umieszczone w niszach elewacyjnych kościoła z 2. poł. XIX w.
- zespół 14. Stacji Drogi Krzyżowej z 2. poł. XIX w.

Elementy XIX-wiecznej dekoracji architektonicznej pałacu w Siemianicach

Krzyże, kapliczki i figury przydrożne oraz elementy rzeźby cmentarnej na terenie gminy

- krzyż przydrożny w Opatowie z 1. ćw. XX w.
- figura przydrożna w Siemianicach z 1. ćw. XX w.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Do zabytków archeologicznych zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zaliczają się:

- [1] – pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa
 [2] – cmentarzyska
 [3] – kurhany
 [4] – relikt działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej

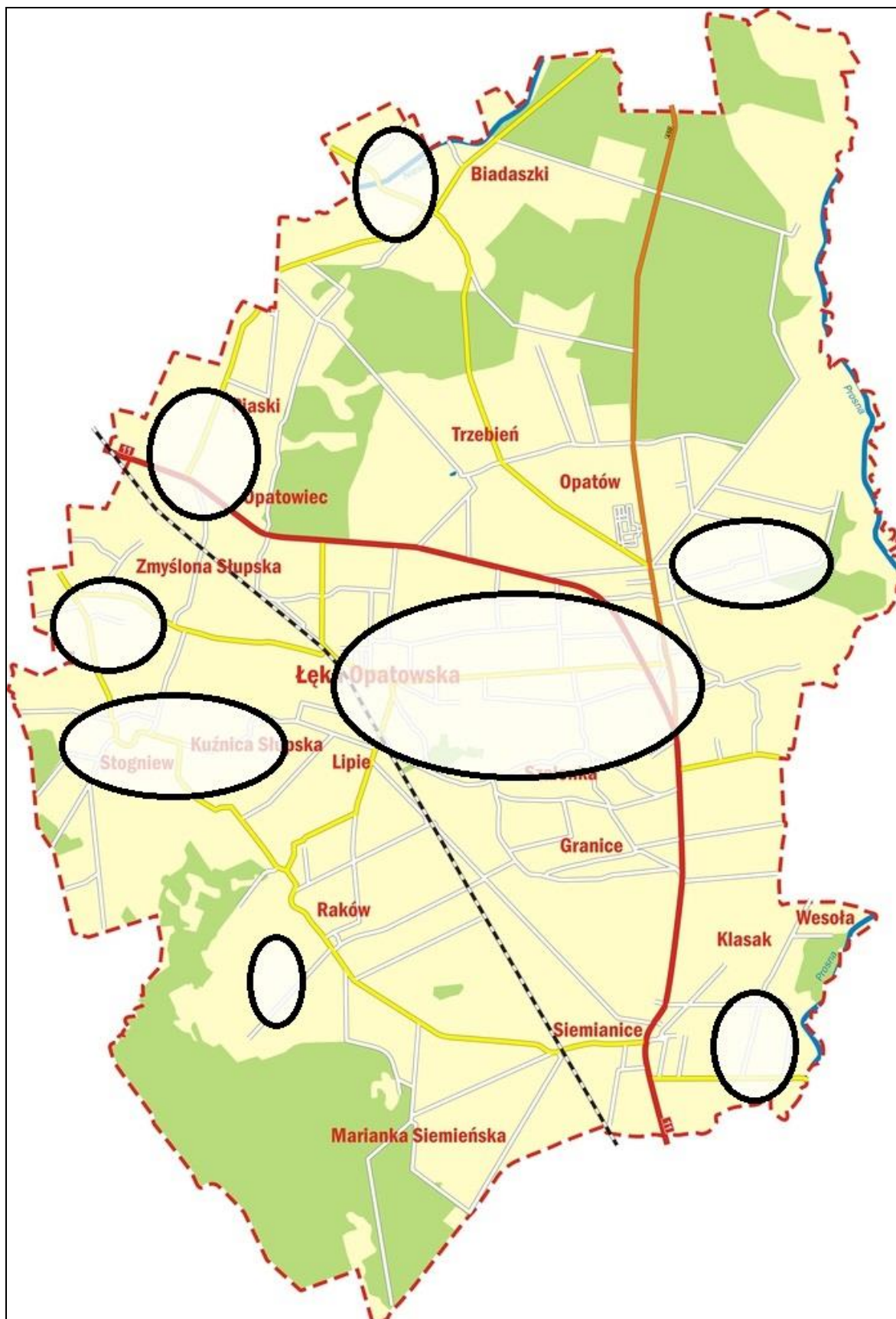
Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Łęka Opatowska

GMINA ŁĘKA OPATOWSKA – kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk						
Grodziska	Cmentarzyska płaskie	Cmentarzyska kurhanowe	Osady	Punkty osadnicze	Inne	Razem
-	-	-	48	37	3	88

(Źródło: karty AZP ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków)

Zabytki archeologiczne stanowią bardzo ważny element dziedzictwa kulturowego. Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące oraz skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje

obiekty archeologiczne jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.



Poglądowa mapa obrazująca obszary największej koncentracji stanowisk archeologicznych dla których założone zostały karty AZP ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków opracowana a podstawie danych NID ze strony <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych w Polsce jest prowadzony na terenie całego kraju program badawczo – konserwatorski pn. Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Program ten systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną danego obszaru oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy podkreślić, iż zbiór dokumentacji AZP – reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych – jest programem otwartym, będąc ciągle uzupełnianym w procesie archeologicznego rozpoznania terenu w oparciu o wyniki prowadzonych nadzorów oraz badań. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o wartościach kulturowych w zakresie zabytków archeologicznych na danym terenie.

Obszar gminy Łęka Opatowska został przebadany pod względem stanowisk archeologicznych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski w latach: 1980, 1983, 1986 i 1989 r.

Zewidencjonowane stanowiska rozmieszczone są w następujących zespołach:

- w północno-zachodniej części gminy wzdłuż rzeki Niesób i dopływających do niej cieków wodnych na obszarze wsi Biadaszki i Piaski;
- w centralnej części gminy wzdłuż rzeki Pomianki i dopływających do niej cieków wodnych na obszarze wsi Opatów, Łęka Opatowska, Szalonka, Lipie, Zmyślona Słupska Kuźnica Słupska, Stogniew i Raków;
- w południowo-wschodniej części gminy wzdłuż rzeki Pratwy i Proсны na obszarze wsi Siemianice i Wesola;

Zdecydowana większość stanowisk zidentyfikowana została jako punkty osadnicze i osady świadczące o osadnictwie epoki brązu – liczne stanowiska związane z występowaniem kultury łużyckiej (Siemianice, Raków, Szalonka, Łęka Opatowska, Opatów, Biadaszki i Kuźnica Słupska) oraz trzy stanowiska wskazujące na kulturę trzciniecką w Rakowie i Szalonce. W podobnym stopniu natrafiono na ślady osadnictwa z epoki żelaza – liczne osady i punkty osadnicze związane z występowaniem kultury przeworskiej (Kuźnica Słupska, Opatów, Łęka Opatowska, Piaski, Siemianice, Szalonka) oraz dwa stanowiska reprezentujące kulturę grobów kloszowych (Biadaszki, Kuźnica Słupska). Najmniej liczne reprezentowane są stanowiska z okresu wczesnego średniowiecza (kultura prapolska) oraz z okresu średniowiecza i nowożytności (kultura polska). Jako incydentalne można uznać dwa relikty datowane na okres neolitu i reprezentujące kulturę dołkowo-grzebykową (ślad osadniczy w Łęce Opatowskiej) i kulturę pucharów lejkatowych (ślad osadniczy w Opatowie)

Wartość naukowo-badawcza stanowisk archeologicznych na terenie gminy Łęka Opatowska należy ocenić jako zróżnicowaną. Spośród 88 stanowisk zewidencjonowanych na kartach AZP zdecydowana większość (około 80%) została zaliczona do kategorii obiektów o małej wartości poznawczej, kilkanaście stanowisk posiada średnią wartość poznawczą i są to głównie osady kultury przeworskiej zlokalizowane na terenie miejscowości Zmyślona Słupska, Kuźnica Słupska, Siemianice, Opatowie oraz Biadaszkach. Podobny status posiadają dwa stanowiska w Biadaszkach i Kuźnicy Słupskiej z zachowanymi relikdami wskazującymi na

kulturę grobów kloszowych. Za najcenniejsze stanowiska archeologiczne – z punktu widzenia ich wartości poznawczej – autorzy kart AZP uznali następujące trzy stanowiska:

- Stogniew, stan. 1, 78-38/40 – osada produkcyjna z wczesnego średniowiecza
- Zmyślona Słupska, stan. 1, 78-38/34 – osada kultury przeworskiej
- Zmyślona Słupska, stan. 6, 78-38/34 – osada kultury przeworskiej

W przypadku stanowisk archeologicznych niewpisanych do rejestru zabytków wszelkie prowadzone na nich prace związane z naruszeniem stratygrafii nawarstwień ziemnych trzeba uzgadniać z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Po przeprowadzeniu kwerendy zewidencjonowanych zabytków archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy Łęka Opatowska nie stwierdzono dotychczas istnienia stanowisk o własnej formie krajobrazowej.

Ogólny stan zachowania dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy Łęka Opatowska należy uznać jako dobry, gdyż znaczny obszar gminy stanowią lasy, a zdecydowana większość terenu gminy użytkowana jest na cele gospodarki rolnej. Nie stwierdzono istniejących zagrożeń, nie związanych z łamaniem obowiązującego prawa, dla zabytków archeologicznych. Szczególnie na obszarach nie objętych planowanymi inwestycjami w infrastrukturę i budownictwo istnieje najmniejsze zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dotyczy to zwłaszcza obszarów leśnych oraz nieużytków.

Na terenie gminy w najbliższych latach planuje się realizację następujących inwestycji które mogą wiązać się z intensywnymi pracami ziemnymi mogącymi nieść zagrożenie dla zabytków archeologicznych:

- budowa drogi szybkiego ruchu S11
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej Szalonka – Siemianice
- rozbudowa oczyszczalni ścieków
- budowa sali sportowej w Siemianicach.

Ochrona stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych przy inwestycjach związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu powinna mieć swoje odbicie w ujmowaniu zagadnień związanych z ochroną zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowaniu zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Gmina Łęka Opatowska nie posiada istotnych dla dziedzictwa kulturowego gminy zabytków w zbiorach muzealnych, natomiast we wsi Raków funkcjonuje Izba Pamięci dysponująca szeregiem eksponatów przekazanych przez mieszkańców wsi dokumentujących historię i dzieje miejscowości, ważne postacie oraz życie codzienne na wsi w XIX i XX wieku.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami odrębnej ochronie mogą podlegać także nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Dziedzictwo niematerialne gminy Łęka Opatowska stanowią przede wszystkim historycznie utrwalone nazwy geograficzne i nazwy miejscowości, lokalne zwyczaje i tradycje przekazywane pokoleniowo głównie w formie ustnej lub w postaci codziennych praktyk.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

5.3.1. Rejestr zabytków

REJESTR ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH					
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru	Data wpisu	Własność
1.	Łęka Opatowska	Park krajobrazowy	728/A	14.05.1996	komunalna
2.	Siemianice	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Idziego złożony z kościoła i cmentarza przykościelnego	942/Wlkp/A	22.12.2014	kościelna
3.	Siemianice	Dzwonnica	942/Wlkp/A	14.07.1969	kościelna
4.	Siemianice	Pałac	682/A 1394/A	14.07.1969 24.02.1973	prywatna
5.	Siemianice	Spichlerz	683/A	14.07.1969	prywatna

REJESTR ZABYTKÓW RUCHOMYCH					
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru	Data wpisu	Własność
1.	Opatów	Elementy wystroju i wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Floriana ujęte pod 9. pozycjami w załączniku do decyzji o wpisie do rejestru zabytków	221/B	24.05.1972	kościelna

5.3.2. Pomniki historii

Na terenie gminy Łęka Opatowska nie występują zabytki uznane za pomnik historii.

5.3.3. Parki kulturowe

Na terenie gminy Łęka Opatowska nie ustanowiono parku kulturowego.

5.4. Gminna ewidencja zabytków nieruchomych

Karty gminnej ewidencji zabytków nieruchomych dla gminy Łęka Opatowska wykonane zostały w 2022 r.

Opracowana na ich podstawie gminna ewidencja zabytków nieruchomych gminy Łęka Opatowska dotychczas nie została przyjęta w sposób określony w § 18 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r. Nr 113 poz. 661) zmienionego Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 października 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1886).

Wykaz kart opracowanych na potrzeby utworzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych gminy Łęka Opatowska:

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Czas powstania
1.	Biadaszki	nr 44	Budynek mieszkalny - dom	2. poł. XIX w.
2.	Biadaszki (Dobrygość)	nr 75	Budynek administracyjno-mieszkalny - tzw. leśniczówka	4. ćw. XIX w.
3.	Biadaszki (Kąsner)	nr 65	Budynek gospodarczy - obora folwarczna	3. ćw. XIX w.
4.	Biadaszki (Morawina)	nr 61	Budynek gospodarczy - stodoła folwarczna i pozostałości owczarni, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	3. ćw. XIX w.
5.	Biadaszki (Wielisławice)	nr 73-74	Zespół budowlany: osada leśna	XIX-XX w.
6.	Biadaszki (Wielisławice)	nr 73	Budynek administracyjno-mieszkalny - tzw. leśniczówka, ob. dom	4. ćw. XIX w.
7.	Biadaszki (Wielisławice)	nr 73	Budynek gospodarczy - stodoła	1. ćw. XX w.
8.	Granice	nr 3	Budynek mieszkalny - dom	4. ćw. XIX w.
9.	Granice	nr 10	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.

10.	Kuźnica Słupska	nr 14	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	1884 r.
11.	Kuźnica Słupska	nr 6	Budynek mieszkalny - dom	1935 r.
12.	Kuźnica Słupska	nr 10	Budynek mieszkalny - dom	4. ćw. XIX w.
13.	Kuźnica Słupska	nr 17	Budynek mieszkalny - dom	1909 r.
14.	Lipie	nr 36	Budynek gospodarczy - stodoła folwarczna	4. ćw. XIX w.
15.	Łęka Opatowska	ul. Akacyjowa 14 (d. nr 60)	Budynek Urzędu Celnego i Straży Granicznej, ob. budynek mieszkalny	I. 20. XX w.
16.	Łęka Opatowska	ul. Akacyjowa 26	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	1907 r.
17.	Łęka Opatowska	ul. Brukowa 22 (d. nr 5)	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.
18.	Łęka Opatowska	ul. Dworcowa 1-6/ ul. Kolejowa 1-8	Zespół budowlany - stacja kolejowa z kolonią domów mieszkalnych	XIX-XX w.
19.	Łęka Opatowska	ul. Dworcowa 1 (d. nr 28)	Budynek ekspedycji kolejowej z komorą celną, tzw. dworzec polski, ob. budynek mieszkalny	I. 20. XX w.
20.	Łęka Opatowska	ul. Dworcowa 2 (d. nr 19)	Budynek mieszkalny wielorodzinny	I. 20. XX w.
21.	Łęka Opatowska	ul. Dworcowa 3	Dworzec kolejowy, tzw. niemiecki	1875 r.
22.	Łęka Opatowska	ul. Kolejowa 1-3	Domy pracowników kolei wraz z magazynem i rampą rozładunkową, ob. budynki mieszkalne i magazyn	4. ćw. XIX w.
23.	Łęka Opatowska	ul. Kolejowa 4 (d. nr 23)	Dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	I. 20. XX w.
24.	Łęka Opatowska	ul. Kolejowa 6 (d. nr 24)	Dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	I. 20. XX w.
25.	Łęka Opatowska	ul. Kolejowa 8 (d. nr 25)	Dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	I. 20. XX w.
26.	Łęka Opatowska	ul. Spacerowa 3 (d. nr 114)	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.
27.	Łęka Opatowska	ul. Szkolna 4	Zespół budowlany: dworsko-parkowy	XIX w.
28.	Łęka Opatowska	ul. Szkolna 4	Park dworski	3. ćw. XIX w.
29.	Łęka Opatowska	ul. Szkolna 4	Dwór tzw. rządcówka, ob. biblioteka publiczna	1860 r.
30.	Marianka Siemieńska	nr 28-28a	Zespół budowlany: folwark	XVIII-XX w.

31.	Marianka Siemieńska	nr 28	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. czworak, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	4. ćw. XX w.
32.	Marianka Siemieńska	nr 28	Budynek gospodarczy - stodoła folwarczna	4. ćw. XX w.
33.	Marianka Siemieńska	nr 28	Budynek gospodarczy - obora folwarczna	4. ćw. XX w.
34.	Opatowiec	nr 7	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.
35.	Opatów	ul. Kępińska 8	Posterunek straży granicznej, ob. obiekt użyteczności publicznej	4. ćw. XIX w.
36.	Opatów	ul. Parkowa 1	Oficyna dworska, ob. budynek mieszkalny	4. ćw. XIX w.
37.	Opatów	ul. Parkowa 13	Zespół budowlany: zagroda młyńska "Łysy Młyn"	XIX-XX w.
38.	Opatów	ul. Poznańska/ ul. Radosna	Krzyż przydrożny	1. ćw. XX w.
39.	Opatów	ul. Poznańska	Park dworski	2. poł. XIX w.
40.	Opatów	ul. Poznańska 1-5	Zespół budowlany: sakralny kościoła par. pw. św. Floriana	4. ćw. XIX w.
41.	Opatów	ul. Poznańska 1-5	Ogrodzenie zespołu sakralnego	XIX w.
42.	Opatów	ul. Poznańska 1	Budynek gospodarczy - obora w zagrodzie plebańskiej	3. ćw. XIX w.
43.	Opatów	ul. Poznańska 3	Kościół rzymskokatolicki, parafialny pw. św. Floriana	1890 r.
44.	Opatów	ul. Poznańska 3	Plebania	1888 r.
45.	Opatów	ul. Poznańska 5 (d. nr 3)	Szkoła parafialna, ob. budynek mieszkalny	1. ćw. XX w.
46.	Opatów	ul. Poznańska 7	Szkoła, ob. Szkoła Podstawowa im. kard. Stefana Wyszyńskiego, przedszkole i posterunek Policji	1884 r.
47.	Opatów	ul. Poznańska 18 (d. nr 217)	Budynek mieszkalny - dom	1908 r.
48.	Opatów	ul. Poznańska 43 (d. nr 49)	Budynek mieszkalny - dom	I. 20. XX w.
49.	Opatów	ul. Poznańska 58 (d. nr 167)	Budynek mieszkalny - dom	4. ćw. XIX w.
50.	Opatów	ul. Poznańska 73 (d. nr 101)	Budynek mieszkalny - dom	1926 r.
51.	Opatów	ul. Słoneczna 4 (d. nr 23)	Budynek mieszkalny - dom	1928 r.

52.	Opatów	ul. Spokojna/ Spacerowa	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	XIX-XX w.
53.	Opatów	ul. Zielona 2	Budynek mieszkalny - dom	I. 20. XX w.
54.	Opatów (Biały Ług)	ul. Pogodna 26 (d. nr 138)	Urząd celny i posterunek straży granicznej, ob. budynek mieszkalny	4. ćw. XIX w.
55.	Piaski	nr 9	Budynek gospodarczy - stajnia przy karczmie	1. ćw. XX w.
56.	Piaski	nr 20	Budynek mieszkalny - dom	1925 r.
57.	Piaski	nr 22	Szkoła, ob. przedszkole	1902 r.
58.	Piaski	nr 74	Budynek mieszkalny - dom dróżnika kolejowego	ok. 1875 r.
59.	Raków	nr 9	Szkoła, ob. przedszkole	1887 r.
60.	Raków	nr 15	Budynek mieszkalny - dom	4. ćw. XIX w.
61.	Raków	nr 38	Budynek mieszkalny - dom	około 1942 r.
62.	Raków	nr 60	Budynek mieszkalny - dom	1896 r.
63.	Raków	nr 80, 82a, 89	Zespół budowlany: folwark	2. poł. XIX w.
64.	Raków	nr 80	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. pięciorak, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	1893 r.
65.	Raków	nr 82a	Budynek gospodarczy - kuźnia	4. ćw. XIX w.
66.	Raków	Nr 82a	Budynek gospodarczy - obora folwarczna	4. ćw. XIX w.
67.	Raków	nr 89	Budynek gospodarczy - spichlerz folwarczny	2. ćw. XIX w.
68.	Raków	nr 90a	Kaplica pw. Matki Bożej Częstochowskiej	1863 r.
69.	Siemianice	ul. Chrościńska 3	Urząd celny i posterunek straży granicznej, ob. budynek mieszkalny	4. ćw. XIX w.
70.	Siemianice	ul. Kasztanowa/ Kościelna/ Poznańska	Zespół budowlany: pałacowo- parkowo-folwarczny	XV-XX w.
71.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Pałac, ob. budynek mieszkalny	1835 r.
72.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Park pałacowy	1. poł. XIX w.

73.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Mur ogrodzeniowy wraz z bramą wjazdową do parku od strony kościoła pw. św. Idziego	1874 r.
74.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Mur ogrodzeniowy wraz z bramą wjazdową do parku od strony folwarku	1874 r.
75.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Główna brama wjazdowa do parku od strony wschodniej	1874 r.
76.	Siemianice	ul. Kasztanowa 1	Budynek gospodarczy - lodownia w parku	2. poł. XIX w.
77.	Siemianice	ul. Kościelna 3 (d. nr 74)	Budynek mieszkalny - dom	1894 r.
78.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Zespół budowlany: sakralny kościoła pw. św. Idziego	XIII-XX w.
79.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Idziego	1856-1858 r.
80.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Dzwonnica	1807 r.
81.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Plebania	3. ćw. XIX w.
82.	Siemianice	ul. Kościelna 6 (d. nr 104)	Budynek mieszkalno-gospodarczy tzw. oficyna przy wozowni (I)	1899 r.
83.	Siemianice	ul. Kościelna 5 (d. nr 75)	Budynek mieszkalny - dom	1938 r.
84.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Plebania	3. ćw. XIX w.
85.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Plebania	3. ćw. XIX w.
86.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Plebania	3. ćw. XIX w.
87.	Siemianice	ul. Kościelna 4	Plebania	3. ćw. XIX w.
88.	Siemianice	ul. Kościelna 7 (d. nr 76)	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	1860 r.
89.	Siemianice	ul. Kościelna 9 (d. nr 77)	Budynek mieszkalny - kamienica	4. ćw. XIX w.
90.	Siemianice	ul. Kościelna 10-12 (d. nr 103)	Budynek administracyjno-mieszkalny tzw. rządówka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
91.	Siemianice	ul. Kościelna 17 (d. nr 81)	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. czworak, ob. budynek mieszkalny	4. ćw. XIX w.
92.	Siemianice	ul. Kościelna 23 (d. nr 83)	Budynek mieszkalny tzw. dom ekonoma - dom	I. 20. XX w.

93.	Siemianice	ul. Kościelna 27 (d. nr 86)	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. siedmiorak, ob. budynek mieszkalny	I. 20. XX w.
94.	Siemianice	ul. Kościelna 29 (d. nr 87)	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. pięciorak, ob. budynek mieszkalny	I. 20. XX w.
95.	Siemianice	ul. Kościelna 31	Budynek mieszkalny - dom dróżnika kolejowego	ok. 1875 r.
96.	Siemianice	ul. Poznańska 18 (d. nr 117)	Budynek mieszkalny tzw. dom administratora - dom	1. ćw. XX w.
97.	Siemianice	ul. Zielona 9 (d. nr 11-12)	Budynek mieszkalny - dom	2. poł. XIX w.
98.	Stogniew		Kapliczka przydrożna	XIX/XX w.
99.	Stogniew	nr 1-5-6	Zespół budowlany: folwark	XIX/XX w.
100.	Stogniew	nr 1	Rządcówka, ob. budynek mieszkalny	XIX/XX w.
101.	Stogniew	nr 1	Dawna rządcówka, późn. budynek mieszkalny pracowników majątkowych, tzw. dom dojarek, ob. magazyn	4. ćw. XIX w.
102.	Stogniew	nr 1	Budynek gospodarczy - obora folwarczna I	1. ćw. XX w.
103.	Stogniew	nr 1	Budynek gospodarczy - obora folwarczna II	1. ćw. XX w.
104.	Stogniew	nr 1	Budynek gospodarczy - stajnia folwarczna	1. ćw. XX w.
105.	Stogniew	nr 1	Budynek gospodarczy - silosy folwarczne	1. ćw. XX w.
106.	Stogniew	nr 5	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. czworak, ob. budynek mieszkalny	1. ćw. XX w.
107.	Stogniew	nr 6	Budynek mieszkalny pracowników majątkowych tzw. czworak, ob. budynek mieszkalny	XIX/XX w.
108.	Stogniew	nr 6	Budynek gospodarczy - obora dla bydła robotników folwarcznych	1. ćw. XX w.
109.	Szalonka	nr 40	Budynek mieszkalny - dom	XIX/XX w.
110.	Trzebień		Kaplica przydrożna	1948 r.
111.	Trzebień	nr 28a	Szkoła, ob. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	1876 r.

112.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Zespół budowlany: dwór myśliwski z parkiem	XIX-XX w.
113.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Dwór myśliwski, ob. budynek usługowo-hotelowy	1877 r.
114.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Solarium, ob. wiata rekreacyjna	I. 20. XX w.
115.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Budynek gospodarczy, ob. usługowy	1. ćw. XX w.
116.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Brama wjazdowa do parku	4. ćw. XIX w.
117.	Trzebień (Ustronie)	nr 73	Park pałacowy	4. ćw. XIX w.
118.	Wesoła	nr 1	Zespół budowlany: dworsko-parkowy	XIX-XX w.
119.	Wesoła	nr 1	Dwór, ob. budynek mieszkalny	4. ćw. XIX w.
120.	Wesoła	nr 1	Park dworski	4. ćw. XIX w.
121.	Zmysłona Słupska (Lisiny Słupskie)	nr 28	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.
122.	Zmysłona Słupska (Lisiny Słupskie)	nr 31	Budynek mieszkalny - dom	1. ćw. XX w.

Wszelkiego rodzaju włączanie nowych obiektów do gminnej ewidencji zabytków lub też wyłączenie obiektów uprzednio ujętych w gminnej ewidencji zabytków musi być prowadzone w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

5.5. Zabytki rejestrowe stanowiące własność gminy

Obiekt	Sposób użytkowania	Stan zachowania	Planowane działania przy obiekcie w latach 2023-2026
Park dworski w Łęce Opatowskiej	park publiczny	Park zachowany w stanie dostatecznym. Do najważniejszych prac porządkowych należy usunięcie konarów zagrażających bezpieczeństwu, usunięcie części samosiewów, cięcia pielęgnacyjne krzewów, usunięcie przypadkowych nasadzeń drzew oraz w ich miejscu wprowadzenia szlachetnych gatunków	Utrzymanie istniejących elementów zieleni parkowej oraz bieżące prace porządkowe i pielęgnacyjne

		rodzimych drzew w dostosowaniu do zabytkowego charakteru drzewostanu.	w obrębie parku.
--	--	---	------------------

6. Ocena stanu zachowania zabytków. Analiza szans zagrożeń

Z zachowanych na terenie gminy Łęka Opatowska w najlepszym stanie zachowały się XIX-wieczne zespoły zabudowy sakralnej kościoła parafialnego pw. św. Floriana w Opatowie oraz kościoła parafialnego pw. św. Idziego w Siemianicach. Poza dobrze zachowanymi obiektami sakralnymi należy podkreślić zachowania oryginalnej kompozycji z obiektami towarzyszącymi takimi jak dzwonnica, plebania, budynki gospodarcze, ogrodzenie itp. W sposób typowy dla Wielkopolski cmentarze parafialne najczęściej są oddalone od kościoła (Siemianice, Opatów) za wyjątkiem dawnych cmentarzy zlokalizowanych wokół świątyń o proveniencji średniowiecznej lub nowożytnej. Podobnie jak kościoły przetrwały na terenie gminy kaplice w mniejszych innych miejscowościach, przypadku Trzebienia w niezmienionej formie, w przypadku kaplic w Rakowie i Łęce Opatowskiej, znacząco przekształconych.

Wśród zespołów rezydencjonalnych w najlepszym stanie zachował się zespół dworu myśliwskiego w Trzebieniu-Ustroniu oraz zespół dworu letniego w Wesołej, w przypadku obiektów w Łęce Opatowskiej oraz Opatowie przetrwały na czasów obecnych tereny parkowe wraz z dawnymi dworami/rządcówkami, niestety nie zachowały się istniejące w obydwu miejscowościach zespoły folwarczne. W stosunkowo najlepszym stanie przetrwał folwark w Stogniewie oraz w Mariance Siemieńskiej, natomiast istotnym przekształceniom uległy folwarki: Raków, Trzebień, Lipe, Morawina i Kąsner, w przypadku których zachowały się jedynie poszczególne obiekty gospodarcze lub mieszkalne.

Oddzielnie należy wskazać na najwartościowszy na terenie gminy zespół rezydencjonalny w Siemianicach, który wraz z parkiem, folwarkiem oraz kolonią budynków mieszkalnych obejmuje znaczną część miejscowości. Pomimo licznych przekształceń oraz rozbiórek wielu obiektów zespół zachował się w zadowalającym stanie zachowania. Wpisane do rejestru zabytków pałac oraz park stanowią obecnie własność prywatną i są użytkowane zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem. Podobnie równie istotnym, choć dużo młodszym jest zespół zabudowań stacji kolejowej w Łęce Opatowskiej zapoczątkowany w I. 70 XIX w. oraz znacznie rozbudowany w I. 20 XX w.

Spośród innych obiektów należy wskazać na zachowane budynki szkół w Opatowie, Łęce Opatowskiej, Siemianicach, Kuźnicy Słupskiej, Piaskach oraz Trzebieniu, które jedynie w trzech przypadkach zachowały, co najmniej w części, swoją pierwotną funkcję.

W poniższej tabeli przedstawione zostały najistotniejsze szanse i zagrożenia dla obiektów dziedzictwa kulturowego istniejących na terenie gminy Łęka Opatowska.

SZANSE	ZAGROŻENIA
---------------	-------------------

Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznacz na zadania związane z opieką nad zabytkami i rewaloryzacja zabytkowych przestrzeni.	Nie podejmowanie przez właścicieli koniecznych remontów budynków zabytkowych lub inwestycje związane z ich przekształceniem powodującym utratę cech zabytkowych (przebudowy, rozbudowy)
Podtrzymywanie pozytywnego wizerunku gminy jako szanującej swoją przeszłość, dorobek artystyczny przeszłych pokoleń oraz ich dziedzictwo. Duma z właściwości dziedzictwa kulturowego gminy.	Nie podejmowanie przez właścicieli koniecznych remontów budynków zabytkowych lub inwestycje związane z ich przekształceniem powodującym utratę cech zabytkowych (przebudowy, rozbudowy)
Wzmacnianie wśród mieszkańców świadomości i tożsamości związanej z tzw. „małą ojczyzną” i jej walorami.	Pozostawienie obiektów zabytkowych w stanie nieużytkowanym, przyspieszającym ich degradację
Rozwój turystyki i związane z tym dochody dla gminy oraz możliwość zwiększania miejsc pracy	Nadmierny ruch samochodowy zwłaszcza, samochodów ciężarowych przebiegający przez centrum miejscowości usytuowanych wzdłuż istotnych dla komunikacji samochodowej dróg
Przekazywanie przyszłym pokoleniom przykładu z dbania i jednocześnie rozwijania dziedzictwa kulturowego	Zjawisko docieplania elewacji historycznych obiektów z zachowanym detalem architektonicznym (bonie, profilowane gzymsy, opaski okienne, podokienniki itp.)
Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznacz na zadania związane z opieką nad zabytkami i rewaloryzacja zabytkowych przestrzeni.	Wymiana oryginalnej stolarki okiennej i drzwiowej na okna i drzwi wykonane z PCV nie pozwalające odtwarzać dawnych elementów detalu.
	Umieszczanie na budynkach objętych ochroną konserwatorską oraz w obrębie obszarów objętych ochroną konserwatorską reklam zwłaszcza o charakterze wielkoformatowym.
	Usuwanie historycznych nawierzchni z terenów zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych objętych ochroną konserwatorską.

	W odniesieniu do dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy: – inwestycje budowlane i przemysłowe; – nielegalna eksploatacja piasek i żwirów; – głęboka orka w obrębie pól; – działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali; – wykorzystywanie ciężkiego sprzętu w rolnictwie; – rozwój budownictwa na obrzeżach miast oraz budowa dróg i obwodnic, czyli te inwestycje, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.
--	--

7. Założenia Programowe

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Problematyka związana z opieką nad zabytkami stanowi dla władz samorządowych gminy Łęka Opatowska istotny obszar z uwagi na możliwość podejmowania działań o odmiennym charakterze niż indywidualni właściciele zabytków. Z uwagi na prawny obowiązek ochrony wartości społecznie istotnych, szerzenie świadomości społecznej oraz wskazywanie kierunków rozwoju podmiotom prywatnym i działania promocyjne budujące wizerunek i prestiż gminy objęcie zabytków opieką stanowi jeden z ważnych aspektów działalności władz lokalnych.

Za priorytetowe dla „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” należy uznać cele wynikające z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, tj.:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki nad zabytkami

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów);	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne
	Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy;	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne
	Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni - parki gminne w Łęce Opatowskiej i w Opatowie)	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne
	Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą obiektów zabytkowych będących własnością gminy (np. dwór w Łęce Opatowskiej, szkoły w Opatowie i Trzebieniu)	2023-2026	Budżet gminy
Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne	Prowadzenie bieżących prac porządkowych (cięcia pielęgnacyjne, koszenie, grabienie, usuwanie samosiewów itp.) przy zabytkowych zespołach zieleni będących w zasobach gminy;	2023-2026	Budżet gminy
Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,	2023-2026	Działania własne gminy

i środowiska przyrodniczego	szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy;	2023-2026	Działania własne gminy
	- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji); - Walka z samowolami budowlanymi	2023-2026	Działania własne gminy
Priorytet III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy;	2023-2026	Działania własne gminy
	Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego;	2023-2026	Działania własne gminy
	Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego.	2023-2026	Działania własne gminy
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych;	2023-2026	Budżet gminy
	Inicjowanie i organizowanie Europejskich Dni Dziedzictwa w gminie	2023-2026	Budżet gminy
	Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy;	2023-2026	Budżet gminy

	Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć	2023-2026	Budżet gminy
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	Opracowanie szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych, wodnych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego;	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne
	Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej;	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne
	Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy	2023-2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne

7.3. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców miast i gminy w celu wywołania w nich pożądanych zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały rady gminy (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą rady gminy,
- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania.

2. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi

4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy Łęka Opatowska zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami.
- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

7.4. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

- poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów
- wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

- liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy
- liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych
- liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)
- liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej

Wzmiankowana analiza dokonywana będzie każdorazowo przez Wójta Gminy Łęka Opatowska po upływie 2 lat funkcjonowania „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” i zakończona zostanie raportem przedkładanym przez wójta Radzie Gminy Łęka Opatowska. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

7.5. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie związany m.in. z zapewnieniem właściwego użytkowania obiektów z możliwością wyeksponowania ich wartości, a także z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO I SPORTU

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 840) w art. 71-83. Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2022 r. , poz. 1388 ze zm.).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE realizowany jest w ramach corocznie ogłaszanych priorytetów.

Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl/>

II. WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW W POZNANIU

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.poznan.wuoz.gov.pl/>

III. URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO. DEPARTAMENT KULTURY

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umww.pl/>

IV. MINISTERSTWA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl/>

V. MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH ADMINISTRACJI, DEPARTAMENT WYZNAŃ RELIGIJNYCH ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH, WYDZIAŁ FUNDUSZU KOŚCIELNEGO

Dotacje udzielane na remonty i konserwacje obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl/>

VI. NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.nfosigw.gov.pl/>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą być na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m in.

- 1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.
- 2) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2021-2027, który stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizowanych będzie 17 osi priorytetowych m.in. 12 – kultura i dziedzictwo kulturowe.

Wymienione źródła finansowania są wskazową dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych

wnioskodawców, trybu składania wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.

Uzasadnienie do uchwały
Rady Gminy Łęka Opatowska

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łęka Opatowska
na lata 2023- 2026”**

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840) Wójt Gminy sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, przyjmowany jest przez Radę Gminy w drodze uchwały. Załączony do niniejszej uchwały „Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Łęka Opatowska na lata 2023-2026” spełnia wymogi ustawowe i ma na celu przyczynić się do wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego gminy, a także do zahamowania procesów degradacji i doprowadzenia do poprawy stanu zachowania zabytków na terenie gminy, jak również do podejmowania działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Zgodnie z wymogami ustawy Program został zaopiniowany pozytywnie przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu pismem znak: WWKZ.5120.662.4.2023 z dnia 12.06.2023 roku. W związku z powyższym, podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia przedmiotowego programu, jest w pełni uzasadnione.